

КЫРГЫЗ РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНКЫНЫН

ЧЕНЕМДИК АКТЫЛАРЫ

№ 6/2015

НОРМАТИВНЫЕ АКТЫ

НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын ченемдик актылары

Редакциялык коллегия:

Төрайым: Садыркулова А.М.
Коллегия мүчөлөрү: Султанов М.С.
Жаныбекова Ч.А.
Садыкова Н.О.
Жооптуу катчы: Абдиева К.Т.

Басылманын мазмунуна тиешелүү маселелер боюнча маалымат алуу үчүн:

Бишкек шаары, Т. Үмөталиев атындагы көчө, 101, Кыргыз Республикасынын
Улуттук банкынын, Юридикалык бөлүмүнө:
телефон: (996 312) 45 66 41 телефону
факс: (996 312) 610 730 факсы боюнча кайрылсаңыздар болот
<http://www.nbkr.kg>

Басылманы таркатуу маселеси боюнча:

Бишкек шаары, Т. Үмөталиев атындагы көчө, 101, Кыргыз Республикасынын
Улуттук банкынын, Тышкы жана коомдук байланыштар бөлүмү:
телефон: (996 312) 669 009
факс: (996 312) 610 730
<http://www.nbkr.kg>

Республиканын коммерциялык банктарын жана коомчулукту Улуттук банктын ченемдик документтери жана банктын иши жөнүндөгү расмий маалыматтар менен камсыз кылуу, ошондой эле Кыргыз Республикасынын банктык мыйзамдарын кеңири жайылтуу үчүн Улуттук банктын ченемдик актыларын расмий жарыялоо бул басылманын негизги максаты болуп саналат. Басылма айына бир жолу кыргыз жана орус тилдеринде жарыяланып турат.

Уюштуруучусу - Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы.

Басылма Кыргыз Республикасынын Адилет министрлигинде каттоодон өткөн жана 1998-жылдын 5-октябрында 321-номердеги күбөлүктү алган.

Жоопкерчилиги чектелген коом «Триада-принт» басма борборунда даярдалган жана басылып чыгарылган.

Бишкек шаары, Тыныстанов көчөсү, 199-46.

2015-жылдын 19-октябрында басууга кол коюлган.

2015-жылдын 23-октябрында басылган.

100 нускада чыгарылат.

© Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы, 2015-жыл.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын уруксатысыз басылманы кайсы формада, кайсы каражаттар менен болбосун көчүрүп басууга жана таркатууга жол берилбейт. Кайра басууда жана андан шилтеме келтирүүдө «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын ченемдик актылары» басылмасына таянуу зарыл.

Нормативные акты Национального банка Кыргызской Республики

Редакционная коллегия:

Председатель: Садыркулова А.М.
Члены коллегии: Султанов М.С.
Жаныбекова Ч.А.
Садыкова Н.О.
Ответственный секретарь: Абдиева К.Т.

По вопросам, связанным с содержанием публикаций, обращайтесь по адресу:

г. Бишкек, ул. Уметалиева, 101, Национальный банк Кыргызской Республики,
Юридический отдел:
телефон: (996 312) 45 66 41
факс: (996 312) 610 730
<http://www.nbkr.kg>

По вопросам, связанным с распространением публикаций Национального банка Кыргызской Республики, обращайтесь по адресу:

г. Бишкек, ул. Уметалиева, 101, Национальный банк Кыргызской Республики,
Отдел внешних и общественных связей:
телефон: (996 312) 669 009
факс: (996 312) 610 730
<http://www.nbkr.kg>

Целью издания журнала является официальная публикация нормативных актов Национального банка для обеспечения коммерческих банков и ответственности нормативными документами Национального банка и официальной информацией о деятельности Национального банка, а также проведение пропаганды банковского законодательства Кыргызской Республики. Предположительная периодичность издания журнала - один раз в месяц на кыргызском и русском языках.

Учредитель: Национальный банк Кыргызской Республики.

Издание зарегистрировано Министерством юстиции Кыргызской Республики, свидетельство о регистрации СМИ № 321 от 5.10.1998 года.

Подготовлено к печати и отпечатано ОсОО «Триада-принт».

г. Бишкек, ул. Тыныстанова, 199-46.

Подписано в печать 19 октября 2015 года.

Отпечатано 23 октября 2015 года.

Тираж 100 экз.

© Национальный банк Кыргызской Республики, 2015 год.

Настоящее издание не подлежит воспроизведению и распространению в любой форме и любыми средствами без разрешения Национального банка Кыргызской Республики. При перепечатке и переводе выдержек ссылка на издание «Нормативные акты Национального банка Кыргызской Республики» обязательна.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын басылмалары

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын жылдык отчету

Басылма Улуттук банктын өткөн жылдагы иши боюнча толук отчету болуп саналат. Ал Республиканын экономикалык өнүгүшү, Улуттук банктын акчакредит саясаты, финансылык отчету жөнүндө кыскача маалыматтарды, Улуттук банктын ишине тиешелүү жалпы маалыматтарды, статистикалык тиркемелерди камтыйт. Кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарыяланат.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын бюллетени

Маалыматтык басылма Кыргыз Республикасынын экономикасына негизги макроэкономикалык көрсөткүчтөрү жана анын секторлору боюнча статистикалык маалыматтарды камтыйт. Ай сайын кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарык көрөт.

Кыргыз Республикасынын төлөм теңдеми

Басылмада тышкы сектордун өнүгүшүндөгү акыркы тенденциялар чагылдырылат. Тиркемелеринде төлөм теңдеминин нейтралдуу формасы, тышкы соода түзүмү, эларалык камдар (резервдер) тышкы карыз боюнча маалыматтарды камтыган таблицалар келтирилген. Чейрек сайын - январь, май, июль, октябрь айларында кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарыяланат.

Кыргыз Республикасында инфляция боюнча баяндама

Басылмада республикада жана анын региондорунда керектөө бааларынын динамикасы, инфляциянын негизги факторлорун анализдөөлөр, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын акчакредит саясат жагында кабыл алган чечимдери жөнүндөгү маалыматтар камтылып, кийинки мезгилге инфляциялык болжолдоолор келтирилет. Чейрек сайын кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарыяланат.

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын пресс-релизи

Улуттук банкта жана бүтүндөй банк тутумунда бир апта ичинде болуп өткөн жаңылыктарды, Улуттук банктын ыкчам маалыматтарын, финансы рыногу боюнча аналитикалык материалдарды жана жалпыга маалымдоо каражаттары, юридикалык жактар жана жеке адамдар үчүн маалыматтарды камтыйт. Апта сайын кыргыз жана орус тилдеринде жарыяланат.

Кыргыз Республикасынын финансы секторунун туруктуулугу жөнүндө отчет

Басылма Кыргыз Республикасынын финансы системасынын учурдагы абалын экономиканын башка секторлору өз ара байланышта кароого арынышы боюнча аналитикалык маалыматты камтыйт. Кыргыз Республикасынын финансы секторунун туруктуулугу жөнүндө коомчулукка маалымдайт. Алты айда бир жолу кыргыз, орус жана англис тилдеринде жарык көрөт.

Издания Национального банка Кыргызской Республики

Годовой отчет Национального банка Кыргызской Республики

Издание является полным отчетом Национального банка за прошедший год. Содержит краткую информацию об экономическом развитии республики и денежно-кредитной политике, финансовую отчетность Национального банка, общие сведения о НБКР, статические приложения. Выпускается на трех языках: кыргызском, русском и английском.

Бюллетень Национального банка Кыргызской Республики

Информационное издание содержит статические сведения по основным макроэкономическим показателям и секторам экономики Кыргызской Республики. Выпускается на трех языках: кыргызском, русском и английском.

Платежный баланс Кыргызской Республики

«Платежный баланс Кыргызской Республики» отражает последние тенденции в развитии внешнего сектора. В приложениях приводятся таблицы с данными по нейтральной форме платежного баланса, структуре внешней торговли, международным резервам, внешнему долгу. Выпускается ежеквартально - в январе, мае, июле, октябре на кыргызском, русском и английском языках.

Обзор инфляции в Кыргызской Республике

Издание содержит описание динамики потребительских цен в республике и ее регионах, анализ основных факторов инфляции, информацию о решениях Национального банка Кыргызской Республики в области денежно-кредитной политики и представляет прогноз инфляции на предстоящий период. Публикуется ежеквартально на кыргызском, русском и английском языках.

Пресс-релиз Национального банка Кыргызской Республики

«Пресс-релиз НБКР» содержит хронику событий, происходящих в Национальном банке и банковской системе в целом, оперативную информацию НБКР за неделю, аналитические материалы по финансовому рынку и другую информацию к сведению СМИ (средства массовой информации), юридических и физических лиц. Публикуется еженедельно на русском и кыргызском языках.

Отчет о стабильности финансового сектора Кыргызской Республики

Издание содержит аналитическую информацию о текущем положении финансовой системы Кыргызской Республики во взаимосвязи с другими секторами экономики. Информирование общественности о стабильности финансового сектора Кыргызской Республики. Выпускается 1 раз в 6 месяцев на трех языках: кыргызском, русском и английском.

МАЗМУНУ

1. Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын 2015-жылдын 15-июлундагы № 38\1 «Улуттук банк Башкармасынын айрым токтомдоруна өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү жөнүндө» токтому.....8
2. Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын 2015-жылдын 15-июлундагы № 38\2 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын 2005-жылдын 25-августундагы № 26/5 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын айрым ченемдик укуктук актылары жөнүндө» токтомуна толуктоолорду киргизүү тууралуу» токтому.....14
3. Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын 2015-жылдын 15-июлундагы № 38\3 «Улуттук банк Башкармасынын 2013-жылдын 25-сентябрындагы № 35/14 «Аманаттарды (депозиттерди) тартпаган микрофинансылык уюмдарда кредиттик тобокелдикти тескөө боюнча минималдуу талаптар жөнүндө» жобону бекитүү тууралуу» токтомуна толуктоолорду жана өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө» токтому.....16
4. Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын 2015-жылдын 15-июлундагы № 38\4 «Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайт) жүргүзүү саясатынын бекитүү тууралуу» токтому.....20
5. Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын 2015-жылдын 27-июлунда кабыл алынган № 40/1 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын эсептик чен өлчөмү жөнүндө» токтому.....48

СОДЕРЖАНИЕ

1. Постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «О внесении изменений и дополнений в некоторые постановления Правления Национального банка Кыргызской Республики» от 15 июля 2015 года № 38\1.....49
2. Постановления Правления Национального банка Кыргызской Республики «О внесении дополнений в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «О некоторых нормативных актах Национального банка Кыргызской Республики» от 25 августа 2005 года № 26/5» от 15 июля 2015 года № 38\2.....55
3. Постановления Правления Национального банка Кыргызской Республики «О внесении дополнений и изменений в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об утверждении Положения «О минимальных требованиях по управлению кредитным риском в микрофинансовых организациях, непривлекающих вклады (депозиты)» от 25 сентября 2013 года № 35/14» от 15 июля 2015 года № 38/3.....57
4. Постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об утверждении «Политики по надзору (оверсайту) за платежной системой Кыргызской Республики» от 15 июля 2015 года № 38\4.....61
5. Постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «О размере учетной ставки Национального Банка Кыргызской Республики» от 27 июля 2015 года № 40/1.....87

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ТОКТОМ

Бишкек ш., Т. Үметалиев көч., 101
2015-жылдын 15-июлунундагы № 38/1

Улуттук банк Башкармасынын айрым токтомдоруна өзгөртүүлөрдү жана толуктоолорду киргизүү жөнүндө

Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» мыйзамынын 7 жана 43-беренелерине ылайык, Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасы токтом кылат:

1. Улуттук банк Башкармасынын төмөнкү токтомдоруна сунушталган өзгөртүүлөр жана толуктоолор (кошо тиркелет) бекитилсин:

- 2009-жылдын 26-августундагы №35/3 «Коммерциялык банктардын баалуу металлдар менен операциялары жөнүндө» жобону бекитүү тууралуу»;
- 2006-жылдын 2-мартындагы №5/7 «Банк ишин лицензиялоо жөнүндө» жобону бекитүү тууралуу»;

2. Токтом талабы баалуу металлдар менен операцияларды ишке ашырган коммерциялык банктарга да таркатылат.

3. Юридика башкармалыгы:

- токтомдун Улуттук банктын расмий сайтында жарыяланышын камсыз кылсын;
- расмий жарыялангандан кийин Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларынын мамлекеттик реестринде чагылдырылышы үчүн бул токтомду Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине жөнөтсүн.

4. Токтом расмий жарыялангандан он беш күн өткөндөн кийин күчүнө кирет.

5. Көзөмөл методологиясы жана лицензиялоо башкармалыгы ушул токтом менен коммерциялык банктарды, “Кыргыз банктар бирлиги” юридикалык жактар бирикмесин жана Улуттук банктын областтык башкармалыктарын, Баткен областындагы өкүлчүлүгүн тааныштырсын.

6. Ушул токтомдун аткарылышына контролдукту жүзөгө ашыруу милдети Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын Төрагасынын орун басары, айым Л.Дж. Орозбаевага ыйгарылсын.

Төрага

Т.Абдыгулов

**Кыргыз Республикасынын Улуттук банк
Башкармасынын 2015-жылдын
15-июлунундагы № 38\1 токтомуна**

Тиркеме

**Улуттук банк Башкармасынын айрым токтомдоруна
өзгөртүүлөр жана толуктоолор**

1. Улуттук банк Башкармасынын 2009-жылдын 26-августундагы №35/3 «Коммерциялык банктардын баалуу металлдар менен операциялары жөнүндө» жобону бекитүү тууралуу» токтомуна төмөнкүдөй өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизилсин:

Жогоруда аталган токтом менен бекитилген «Коммерциялык банктардын баалуу металлдар менен операциялары жөнүндө» жобонун:

- I бөлүгүнүн:

1.2-пунктунун:

- 1.2.1-пунктчасы төмөнкү редакцияда берилсин:

«1.2.1.Баалуу металлдар - бул:

- аффинаждалган стандарттык жана өлчөнгөн куйма түрүндөгү алтын;

- аффинаждалган стандарттык жана өлчөнгөн куйма түрүндөгү күмүш;

- аффинаждалган стандарттык жана өлчөнгөн куйма түрүндөгү платина.»;

1.2.2-пунктундагы «Баалуу металлдардын стандарттык куймалары» деген сөздөр

«Аффинаждалган баалуу металлдардан стандарттык куймалар» деген сөздөргө алмаштырылсын;

1.2.3-пунктча төмөнкү редакцияда берилсин:

«1.2.3. Аффинаждалган өлчөнгөн куймалар - баалуу металлдардан жасалган жана маркировкаланган, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы же баалуу металлдар рыногунун Лондон ассоциациясы тарабынан сертифицикталган, аффинаждык ишкана аркылуу эмитирленген (чыгарылган), салмагы 1000 граммды же андан азды түзгөн алтын куйманын лигатуралык салмагынын кеминде 99,95-99,99%, ал эми күмүш/платина куймасынын лигатуралык салмагынын кеминде 99,90% химиялык таза металлды камтыган баалуу металлдардан жасалган жана маркировкаланган баалуу металл куймалары»;

1.2.5-пунктча күчүн жоготкон катары таанылсын;

1.2.10-пунктчадагы «Эрежедегидей эле, банк мындай эсептер боюнча кардарларга сыйакы төлөп берет.» деген сүйлөм алынып салынсын;

1.2.11-пунктчадагы «Эрежедегидей эле бул эсептер, кардарлар тарабынан банкта баалуу металлдарды сактоо максатында колдонулат жана алар банкка белгилүү өлчөмдө төлөм төлөп турушат.» деген сүйлөм алынып салынсын;

1.3-пункттун биринчи сүйлөмү төмөнкү редакцияда берилсин:

«1.3. Ушул жобонун талаптары аффинажалган баалуу металлдардан жасалган стандарттык жана өлчөнгөн куймаларга гана таратылат.»;

- II-бөлүгүнүн:

2.1-пунктунун төртүнчү абзацы төмөнкү редакцияда берилсин:

«- банктарга баалуу металлдарда кредиттерди сунуштоо жана банктардан баалуу металлдарда кредиттерди алуу.»;

2.2-пункт төмөнкү мазмундагы абзац менен толукталсын:

«-Кыргыз Республикасынын Улуттук Стандарттарына ылайык өлчөнгөн куймалар түрүндө даярдалууга (Кыргыз Мамлекеттик Стандарты (КМС) 1281:2015).».

2.3-пунктунун биринчи абзацы төмөнкү редакцияда берилсин:

«Стандарттык жана өлчөнгөн куймалар түрүндөгү (аффинажалган баалуу металлдардан жасалган, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан эмитирленген (чыгарылган) өлчөнгөн куймаларды эске албаганда) баалуу металлдар менен операцияларды ишке ашырган коммерциялык банктар төмөнкүлөргө милдеттүү:

2.3-пунктунун үчүнчү жана төртүнчү абзацтарынын ортосуна төмөнкү мазмундагы абзац кошулсун:

«- баалуу металлдардын жана алардын аралашмаларынын пайыздык катышын аныктоо максатында, баалуу металлдардан жасалган өлчөнгөн куймалардын курамына экспресс талдап-иликтөөлөрдү жүргүзүү үчүн 2-1-тиркемеде көрсөтүлгөн атайын жабдууга ээ болууга.».

2.4-пункт күчүн жоготкон катары таанылсын;

2.7-пункт төмөнкү мазмундагы 2.7-1., 2.7-2., 2.7-3.-пунктчалар менен толукталсын:

«2.7-1. Банктар баалуу металлдарды тартуу жана жайгаштыруу боюнча операцияларды ишке ашыруу үчүн жеке белгилери көрсөтүлбөгөн металл эсептерин ачат.

2.7-2. Баалуу металлдарды жеке белгилери көрсөтүлбөгөн металл эсептерине которууга байланыштуу операцияларды жүзөгө ашыруу үчүн банктар төмөнкүлөр менен корреспонденттик мамилелерди түптөө укугуна ээ:

1) Аффинажалган баалуу металлдардан жасалган, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан эмитирленген (чыгарылган) өлчөнгөн куймалар түрүндөгү баалуу металлдар менен операцияларды жүргүзүү үчүн Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы менен;

2) башка эмитенттердин аффинажалган баалуу металлдардан жасалган, стандарттык жана өлчөнгөн куймалар түрүндөгү баалуу металлдары менен операцияларды жүргүзүү үчүн банк-резидент эместер менен.

2.7-3. Баалуу металлдарды тартуу жана аларды жеке белгилери көрсөтүлбөгөн металл эсептерине жайгаштыруу, баалуу металлдар алынып келинген учурда аларды жеке белгилери көрсөтүлбөгөн металл эсептерине чегерүү, ошондой эле кардарларга сатылган же банк тарабынан сатылып алынган баалуу металлдарды да чегерүү аркылуу

жеке белгилери көрсөтүлбөгөн башка металл эсептеринен баалуу металлдарды которуу аркылуу ишке ашырылышы мүмкүн.

Кардарлардын жеке белгилери көрсөтүлбөгөн металл эсептеринен баалуу металлдарды кайтаруу, баалуу металлдарды жеке белгилери көрсөтүлбөгөн башка эсептерге чегерүү аркылуу баалуу металлдардын эсебинен аларды физикалык формасында алып коюу, ошондой эле металл эсептеринде катталган баалуу металлдарды сатып алуу-сатуу бүтүмү аркылуу ишке ашырылышы мүмкүн.»;

2.9-пункт төмөнкү мазмундагы экинчи абзац менен толукталсын:

«Кардардан сактоого кабыл алынган баалуу металлдар банктын тартылган каражаттары болуп саналбайт жана өз атынан жана өз эсебинен жайгаштырылышы мүмкүн эмес.».

- IV бөлүктүн:

4.2-пунктундагы “,«ЭВФтин «Келишимдер статьясынын» 8-статьясына кол коюшкан өлкөлөрдүн валюталары үчүн белгилеген лимиттерге барабар болгон,» деген сүйлөм алынып салынсын.

- төмөнкү мазмундагы 2-1-тиркеме менен толукталсын:

«Коммерциялык банктардын баалуу металлдар менен операциялары жөнүндө» жобого карата 2-1-тиркеме

Аффинирленген баалуу металлдардан жасалган өлчөнгөн куймаларга экспресс талдап-иликтөөлөрдү жүргүзүүчүн каралган жабдууларга карата
ТЕХНИКАЛЫК ТАЛАПТАР

Аталышы	Колдонуу багыты	Эскертүү
Рентген-флуоресценттик анализатор	Өлчөнгөн куймалардын жана монеталардын курамына экспресс талдап-иликтөө (баалуу металлдардын жана аралашмалардын пайыздык катышын аныктоо)	Жүздөн бир үлүштүк % га чейин өлчөө менен 99,99 пайыз алтындан турган куйманын курамын тастыктоо
Атайын электрондук тараза	Баалуу металлдардын (өлчөнгөн куймалардын жана монеталардын) так салмагын аныктоо	0,02 граммдан 120 граммга чейин өлчөө чегиндеги ГОСТ 24104 боюнча II (жогорку) класстагы тактык

2. Улуттук банк Башкармасынын 2006-жылдын 2-мартындагы №5/7 «Банк ишин лицензиялоо жөнүндө» жобону бекитүү тууралуу токтомуна төмөнкүдөй өзгөртүүлөр жана толуктоолор киргизилсин:

Жогоруда аталган токтом менен бекитилген «Банк ишин лицензиялоо жөнүндө» жобонун:

- 9-главасынын:

9.3-пункту төмөнкү редакцияда берилсин:

«9.3. Банк, лицензияга ээ болгон шартта төмөнкү операцияларды жүргүзө алат:

1) Аффинаждалган баалуу металлдардан жасалган, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан эмитирленген (чыгарылган) өлчөнгөн куйма түрүндөгү баалуу металлдар менен;

2) башка эмитенттердин аффинаждалган баалуу металлдардан жасалган, стандарттык жана өлчөнгөн куймалар түрүндөгү баалуу металлдары менен.

9.3-1. Аффинаждалган баалуу металлдардан жасалган, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан эмитирленген (чыгарылган) өлчөнгөн куймалар түрүндөгү баалуу металлдар менен операцияларды жүзөгө ашыруу укугуна лицензия алуу үчүн банктар төмөнкү талаптарды аткарууга тийиш:

1) уставдык капиталдын өлчөмү Улуттук банк тарабынан белгиленген талаптарга ылайык келүүгө;

2) Улуттук банкта атайы окутуудан өткөн (Улуттук банктын каты менен тастыкталат) квалификациялуу персоналга ээ болууга;

3) Улуттук банк тарабынан белгиленген экономикалык ченемдерди таксактоого;

4) Аффинаждалган баалуу металлдардан жасалган, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан эмитирленген (чыгарылган) өлчөнгөн куймалар түрүндөгү баалуу металлдар менен операцияларды жүзөгө ашыруу боюнча бекитилген жол-жоболорго ээ болууга.

9.3-2. Банктар башка эмитенттердин аффинаждалган баалуу металлдардан жасалган, стандарттык жана өлчөнгөн куймалар түрүндөгү баалуу металлдар менен операцияларды жүргүзүү үчүн төмөнкүлөргө милдеттүү:

1) 9.3-1-пунктчанын шарттарын аткарууга;

2) бул чөйрөдө кеминде бир жылдык иш тажрыйбасы бар квалификациялуу персоналга же акыркы беш жыл ичинде көрсөтүлгөн багыт боюнча тажрыйбалык такшалуудан же окутуудан өткөндүгүн тастыктаган документи болууга;

3) баалуу металлдарды сактоонун жана ташып жеткирүүнүн талаптагыдай шарттарын камсыз кылуу үчүн банк тарабынан көрүлгөн чаралар тууралуу маалыматтарды берүү;

4) камсыздандыруу шарттары тууралуу маалымат берүү (банк камсыздандыруу келишимин түзүүгө ниеттенип жаткан компания жана анын финансылык абалы жөнүндө маалыматтарды кошо алганда);

5) «Коммерциялык банктардын баалуу металлдар менен операциялары жөнүндө» жобонун 2.3-пунктунда белгиленген, баалуу металлдар менен операцияларды ишке ашыруу боюнча башка талаптардын аткарылышын тастыктаган маалыматтарды берүү;

6) «Коммерциялык банктардын баалуу металлдар менен операциялары жөнүндө» жобонун талаптарын эске алуу менен иштелип чыккан баалуу металлдар менен операцияларды ишке ашыруу боюнча бизнес-пландын жана бекитилген саясаттардын болушу.»;

9.4-пунктунун биринчи абзацындагы «баалуу металлдар менен» деген сөздөр «9.3-пункттун 2-пунктчасына ылайык» деген сөздөр менен толукталсын;

2-пунктчасындагы «Директорлор кеңешинин маселенин талкууланышын чагылдырган жана;» деген сөздөр алынып салынсын;

4-пунктчасы жаңы редакцияда берилсин:

«4) бизнес-план;»;

5-пунктчадагы «(көрсөтүлгөн кызматкерлердин бул чөйрөдө кеминде бир жылдык иш тажрыйбасы жана бул багыт боюнча курстарда атайын окутуудан өткөндүгү тууралуу күбөлүгү болууга тийиш)» деген сүйлөм алынып салынсын;

9-глава төмөнкү мазмундагы 9.4-1-пункт менен толукталсын:

«9.4-1. Банк, ушул жобонун 9.3-пунктунун 1-пунктчасына ылайык баалуу металлдар менен банктык операцияларды жүргүзүү укугуна лицензия алуу үчүн Улуттук банкка төмөнкү документтерди сунуштоого тийиш:

1) Аффинаждалган баалуу металлдардан жасалган, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан эмитирленген (чыгарылган) өлчөнгөн куймалар түрүндөгү баалуу металлдар менен операцияларды жүргүзүү укугуна лицензия берүүгө банктын өтүнүч катын;

2) Аффинаждалган баалуу металлдардан жасалган, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан эмитирленген (чыгарылган) өлчөнгөн куймалар түрүндөгү баалуу металлдар менен операцияларды жүргүзүү укугуна лицензия алууга Директорлор кеңешинин чечимин;

3) Аффинаждалган баалуу металлдардан жасалган, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы тарабынан эмитирленген (чыгарылган) өлчөнгөн куймалар түрүндөгү баалуу металлдар менен операцияларды ишке ашыруу боюнча жол-жоболорду.».

12-тиркеменин 1-пунктунун:

1.3-пунктчасы төмөнкү редакцияда берилсин:

«1.3. Банктарга баалуу металлдарда кредиттерди берүү жана банктардан баалуу металлдарда кредиттерди алуу;»;

1.7-пунктчадагы:

«юбилейлик» деген сөз алынып салынсын;

«нумизматикалык» деген сөз «(коллекциялык)» деген сөз менен толукталсын.

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ТОКТОМ

Бишкек ш., Т. Үмөталиев көч., 101
2015-жылдын 15-июлундагы № 38/2

Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасынын 2005-жылдын 25-августундагы № 26/5 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын айрым ченемдик укуктук актылары жөнүндө» токтомуна толуктоолорду киргизүү тууралуу

Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» мыйзамынын 7 жана 43-беренелерине ылайык, Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасы токтом кылат:

1. Улуттук банк Башкармасынын 2005-жылдын 25-августундагы № 26/5 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын айрым ченемдик укуктук актылары жөнүндө» токтомуна сунушталган толуктоолор бекитилсин.

2. Юридика башкармалыгы:

- бул токтомдун Улуттук банктын расмий сайтында жарыяланышын камсыз кылсын;
- расмий жарыялангандан кийин бул токтомду Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларынын мамлекеттик реестринде чагылдырылышы үчүн Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине жөнөтсүн.

3. Токтом 2016 жылдын 1-январынан баштап күчүнө кирет.

4. Көзөмөл методологиясы жана лицензиялоо башкармалыгы ушул токтомду коммерциялык банктар, Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик өнүктүрүү банкы, “Кредиттик союздардын финансы компаниясы” ААКсы адистештирилген финансы-кредит мекемеси, Улуттук банктын областык башкармалыктары жана Баткен областындагы өкүлчүлүгү менен тааныштырсын.

5. Ушул токтомдун аткарылышына контролдукту жүзөгө ашыруу милдети Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын Төрагасынын орун басары, айым Л. Орозбаевага ыйгарылсын.

Төрага

Т. Абдыгулов

**Улуттук банк Башкармасынын 2015-жылдын
15-июлундагы № 38/2 токтомуна**

Тиркеме

**Улуттук банк Башкармасынын 2005-жылдын 25-августундагы
№ 26/5 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын айрым
ченемдик укуктук актылары жөнүндө» токтомуна толуктоолор**

Улуттук банк Башкармасынын 2005-жылдын 25-августундагы №26/5 «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын айрым ченемдик укуктук актылары жөнүндө» токтомуна төмөнкүдөй толуктоолор киргизилсин:

жогоруда аталган токтом менен бекитилген «Мезгил-мезгили менен берилүүчү регулятивдик банктык отчет жөнүндө» жобонун:

- 37-бөлүгүнүн 2-тиркемесинин:

37. А бөлүкчөсү төмөнкү мазмундагы 24, 25, 26-тилкелер менен толукталсын:

«24. Реструктуризациялоо саны».

«25. Карыз алуучунун кирешелеринин валюталык түзүмүнүн коду».

«26. Карыз алуучунун киреше валютасынын коду».

37. Б1-бөлүкчөсү төмөнкү мазмундагы 24, 25, 26 тилкелер менен толукталсын:

«24. Реструктуризациялоо саны».

«25. Карыз алуучунун кирешелеринин валюталык түзүмүнүн коду».

«26. Карыз алуучунун киреше валютасынын коду».

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ТОКТОМ

Бишкек ш., Т. Үметалиев көч., 101
2015-жылдын 15-июлундагы № 38/3

Улуттук банк Башкармасынын 2013-жылдын 25-сентябрындагы №35/14 «Аманаттарды (депозиттерди) тартпаган микрофинансылык уюмдарда кредиттик тобокелдикти тескөө боюнча минималдуу талаптар жөнүндө» жобону бекитүү тууралуу» токтомуна толуктоолорду жана өзгөртүүлөрдү киргизүү жөнүндө

Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» мыйзамынын 7 жана 43-беренелерине ылайык, Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасы токтом кылат:

1. Улуттук банк Башкармасынын 2013-жылдын 25-сентябрындагы № 35/14 «Аманаттарды (депозиттерди) тартпаган микрофинансылык уюмдарда кредиттик тобокелдикти тескөө боюнча минималдуу талаптар жөнүндө» жобону бекитүү тууралуу» токтомуна сунушталган толуктоолор жана өзгөртүүлөр (кошо тиркелет) бекитилсин.

2. Токтом расмий жарыялангандан он беш күн өткөндөн кийин күчүнө кирет.

3. Юридика башкармалыгы:

- токтомдун Улуттук банктын расмий сайтында жарыяланышын камсыз кылсын;
- расмий жарыялангандан кийин бул токтомду Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларынын мамлекеттик реестринде чагылдырылышы үчүн Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине жөнөтсүн.

4. Көзөмөл методологиясы жана лицензиялоо башкармалыгы ушул токтом менен «Ислам экономикасын, финансы жана индустриясын өнүктүрүү ассоциациясы» юридикалык жактар бирикмесин, Микрофинансылык уюмдар ассоциациясын, микрофинансылык уюмдарды, «ЭкоИсламикБанк» ЖАКты, «Баракат» билим берүү борбору» ЖЧКсын тааныштырсын.

5. Ушул токтомдун аткарылышына контролдукту жүзөгө ашыруу милдети Кыргыз Республикасынын Улуттук банктын Төрагасынын орун басары, айым Л.Дж. Орозбаевага ыйгарылсын.

Төрага

Т. Абдыгулов

**Улуттук банк Башкармасынын
2015-жылдын 15-июлундагы
№ 38/3 токтомуна**

Тиркеме

**Улуттук банк Башкармасынын 2013-жылдын 25-сентябрындагы
№ 35/14 «Аманаттарды (депозиттерди) тартпаган
микрофинансылык уюмдарда кредиттик тобокелдикти тескөө
боюнча минималдуу талаптар жөнүндө» жобону бекитүү тууралуу»
токтомуна өзгөртүүлөр жана толуктоолор**

Улуттук банк Башкармасынын 2013-жылдын 25-сентябрындагы № 35/14 «Аманаттарды (депозиттерди) тартпаган микрофинансылык уюмдарда кредиттик тобокелдикти тескөө боюнча минималдуу талаптар жөнүндө» жобону бекитүү тууралуу» токтомуна төмөнкүдөй толуктоолор жана өзгөртүүлөр киргизилсин:

Жогоруда аталган токтом менен бекитилген «Аманаттарды (депозиттерди) тартпаган микрофинансылык уюмдарда кредиттик тобокелдикти тескөө боюнча минималдуу талаптар жөнүндө» жобонун:

- 1-пункту төмөнкү редакцияда берилсин:

«1. Бул жобо, Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө», «Кыргыз Республикасындагы банктар жана банк иши жөнүндө», «Кыргыз Республикасындагы микрофинансылык уюмдар жөнүндө» мыйзамдарына, Кыргыз Республикасынын аймагындагы микрофинансылык компаниялардын ишин жөнгө салуу эрежелерине, «Микрокредиттик компанияларды жана микрокредиттик агенттиктерди түзүү жөнүндө» жобого, ошондой эле башка ченемдик укуктук актыларга ылайык иштелип чыккан жана анын талабы аманаттарды (депозиттерди) тартпаган микрофинансылык компанияларга, анын ичинде ислам банк иши жана каржылоо принциптери боюнча операцияларды жүзөгө ашырышкан жана «ислам терезесине ээ» микрокредиттик компанияларга жана микрокредиттик агенттиктерге, атайы терминологияны эске алуу менен таркатылат.»;

2-пункт төмөнкү редакцияда берилсин:

«Бардык бүтүмдөрдөн жана операциялардан улам келип чыккан кредиттик тобокелдикти тескөөнү уюштуруу системасына, анын ичинде ислам МФУлары үчүн ислам банк иши жана каржылоо принциптери боюнча кредиттик келишимдерге жана контракттарга, аларды түзүү тартибине жана МФУларда кредиттик тобокелдикти тескөөнүн шайкеш системасын түзүүгө карата минималдуу талаптарды аныктоо, ушул жобонун максатынан болуп саналат.»;

3-пункттагы «Кыргыз Республикасынын» жана «Мыйзамына» деген сөздөр алынып, ошондой эле «Кыргыз Республикасындагы

микрофинансылык уюмдар жөнүндө» деген сөздөр “, «Кыргыз Республикасындагы банктар жана банк иши жөнүндө» деген сөздөр менен толукталсын;

5-пункттун тогузунчу абзацындагы «микрокредит» деген сөз «ислам банк иши жана каржылоо принциптери боюнча иш алып барган микрофинансылык уюмдар үчүн – микрокаржылоо/» деген сөздөр менен толукталсын;

Төмөнкү мазмундагы 5-1. пункт менен толукталсын:

«5-1. Ислам банк иши жана каржылоо принциптери бөлүгүндө колдонулуучу терминдер жана аныктамалар «Кыргыз Республикасындагы банктар жана банк иши жөнүндө» мыйзамында жана Улуттук банктын ислам банк иши жана каржылоо принциптери боюнча иш алып барган МФУлардын ишин жөнгө салган ченемдик укуктук актыларында камтылган терминдерге жана аныктамаларга ылайык келет.»;

- жобо төмөнкү мазмундагы 8-бөлүк менен толукталсын:

«8. ОПЕРАЦИЯЛАРДЫ ИСЛАМ БАНК ИШИ ЖАНА КАРЖЫЛОО ПРИНЦИПТЕРИ БОЮНЧА ЖҮЗӨГӨ АШЫРГАН МИКРОФИНАНСЫЛЫК УЮМДАРДА КРЕДИТТИК ТОБОКЕЛДИКТИ ТЕСКӨӨНҮН ӨЗГӨЧӨЛҮКТӨРҮ

45. МФУлардын каржылоо боюнча ички ченемдик документтери жана типтүү келишимдери Шариат кеңеши тарабынан жактырылууга тийиш. Шариат кеңеши Аткаруу органынан көз карандысыз болушу зарыл жана банктын бүтүмдөрүнүн (келишимдеринин) Шариат стандарттарына ылайык келиши үчүн жоопкерчиликтүү болуп саналат.

46. Ислам банк иши жана каржылоо принциптери боюнча операцияларды жүзөгө ашырган МФУларды каржылоо саясаты ушул жобонун 3-главасында баяндалган талаптарга кошумча Шариат стандарттарына ылайык операциялардын жана бүтүмдөрдүн (келишимдердин) тизмегин камтууга тийиш.

47. «Ислам терезесине» ээ МФУлар ислам банк иши жана каржылоо принциптерине ылайык жүзөгө ашырылуучу операциялар боюнча каржылоо саясатын иштеп чыгуусу зарыл, ал Шариат стандарттарына ылайык келүүгө жана Шариат кеңеши тарабынан жактырылууга тийиш.

48. Ички ченемдик документтерде кардардын билдирмесин кароо учурунан тартып кардар тарабынан каржылоо боюнча милдеттенменин толук төлөнүшүнө чейин МФУ кызматкерлеринин иш-аракеттеринин ырааттуулугу, сунушталган ар бир каржылоо продуктусу кылдат чечмеленип берилүүгө тийиш.

49. Активдердин ар бир түрүнүн өзгөчө мүнөздөмөгө ээ экендигинен улам, кредиттик тобокелдик тиешелүү ички контролдукту жана тобокелдикти тескөөнү жүзөгө ашыруу үчүн активдин ар бир түрү боюнча өз-өзүнчө бааланууга тийиш.

50. МФУ каржылоо продуктунун ар бир түрү боюнча типтүү келишимге

ээ болуусу зарыл, анда: тараптардын аталышы, келишим предмети, каржылоону сунуштоонун негизги шарттары, төлөө графиги, четтетүүгө мүмкүн болбогон (форс-мажор) кесепеттүү жагдайлар орун алган учурда тиешелүү аракеттерди көрүү шарттары жана тартиби, микрофинансылык уюм менен кардардын өз ара иш алып баруу тартиби каралууга тийиш. Каржылоонун ар бир продукту боюнча типтүү келишимдер МФУнун аны жүзөгө ашыруу тартибин, айыптык төлөмдү кармапкалуу тартибин жана аларды кайрымдуулук максаттарга жумшоо багытын жөнгө салган негизги ченемдик документтин түзүмдүк бөлүгүнөн болууга тийиш.

51. МФУ, мудароба, мушарака келишимдерине ылайык (капиталга инвестициялар тобокелдиги), уюмдардын капиталына каражаттарды инвестициялоого байланыштуу кредиттик тобокелдиктин келип чыгышына өзгөчө көңүл буруусу зарыл. Ушуга байланыштуу, МФУну каржылоо боюнча саясаттын курамында бардык башка талаптардан тышкары, төмөнкүлөр да каралууга тийиш:

1) пайданы/чыгымды бөлүштүрүү механизмдин кошо алганда, инвестицияларга баа берүү максаттары жана критерийлери;

2) инвестициялык келишимдерди узартуунун же жыйынтыктоонун, инвестицияларды сатып алуунун же аларды сатуунун мүмкүн болгон шарттарын кошо алганда, инвестициялык долбоордон чыгуунун альтернативалуу ыкмалары жана мөөнөттөрү;

3) операцияларга үзгүлтүксүз мониторинг жүргүзүү жол-жобосуна байланыштуу башка жоболор, мурдатан бери жөнгө салынган кызматташуу жыйынтыгы сыяктуу критерийлерди камтыган өнөктөштөргө баа берүү тартиби, инвестицияларды жайгаштыруу мөөнөттөрү ж.б..

52. МФУ ошондой эле, кошо жоопкерчиликтүү топтун мүчөлөрүнүн кепилдиги алдында да каржылоону сунуштоого укуктуу. Каржылоо саясатында кошо жоопкерчиликтүү топту каржылоо үчүн уруксат берилген операциялардын тизмеги да каралууга тийиш.».

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ТОКТОМ

Бишкек ш., Т. Үметалиев көч., 101
2015-жылдын 15-июлунундагы № 38/4

Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайт) жүргүзүү саясатынын бекитүү тууралуу

Кыргыз Республикасынын “Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө” мыйзамынын 3, 7 жана 43-беренелерине, “Кыргыз Республикасынын төлөм системасы жөнүндө”, “Кыргыз Республикасында лицензиялоо-уруксат берүү иши жөнүндө” мыйзамдарына таянуу менен Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасы токтом кылат:

1. Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайт) жүргүзүү саясаты (кошо тиркелет) бекитилсин.

2. Токтом расмий жарыяланган күндөн тартып күчүнө кирет.

3. Улуттук банк Башкармасынын 2006-жылдын 23-мартындагы N 7/8 “Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүк саясатын бекитүү жөнүндө” токтому, ушул токтом күчүнө кирген учурдан тартып күчүн жоготкон катары таанылсын.

4. Юридика башкармалыгы:

– токтомдун Улуттук банктын расмий сайтында жарыяланышын камсыз кылсын;

– расмий жарыялангандан кийин бул токтомдун Кыргыз Республикасынын ченемдик укуктук актыларынын мамлекеттик реестринде чагылдырылышы үчүн Кыргыз Республикасынын Юстиция министрлигине жөнөтсүн.

5. Төлөм системалары башкармалыгы ушул токтом менен Улуттук банктын түзүмдүк бөлүмдөрүн, областтык башкармалыктарын жана Баткен областындагы өкүлчүлүгүн, төлөм системасынын операторлорун жана төлөм уюмдарын, республиканын коммерциялык банктарын тааныштырсын.

6. Ушул токтомдун аткарылышына контролдукту жүзөгө ашыруу милдети Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын Төрагасынын орун басары, айым Б.Ж.Жеенбаевага ыйгарылсын.

Төрага

Т.Абдыгулов

**Кыргыз Республикасынын Улуттук банк
Башкармасынын 2015-жылдын
15-июлунундагы № 38\4 токтомуна**

Тиркеме

**Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүк
(оверсайт) боюнча саясат**

1. Жалпы жоболор

1. Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүк (оверсайт) боюнча бул саясат (мындан ары – саясат) Кыргыз Республикасынын Жарандык кодексине, Кыргыз Республикасынын “Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө”, “Кыргыз Республикасындагы банктар жана банк иши жөнүндө”, “Электрондук документ жана электрондук цифралык кол тамга жөнүндө”, “Кыргыз Республикасынын төлөм системасы жөнүндө”, “Кыргыз Республикасында лицензиялоо-уруксат берүү иши жөнүндө” мыйзамдарына, “Кыргыз Республикасында нак эмес эсептешүүлөр жөнүндө” жобого жана Кыргыз Республикасынын башка ченемдик укуктук актыларына, төлөм системасы жагында эл аралык стандарттарга ылайык иштелип чыккан.

2. Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүк (оверсайт) – бул, Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын (мындан ары – Улуттук банк) улуттук финансы системасынын туруктуу ишин колдоо, нак жана нак эмес эсептешүү каражаты катары улуттук валютага ишеним көрсөтүү үчүн Кыргыз Республикасынын аймагында төлөм системаларынын ишине контролдукту жана мониторинг жүргүзүү аркылуу төлөм системасынын натыйжалуу жана үзгүлтүксүз ишин камсыз кылууга багытталган иши.

3. Бул саясат, юридикалык жактар жана жеке адамдар (кызмат көрсөтүүдөн пайдалануучулар) үчүн Кыргыз Республикасынын төлөм системасы аркылуу ишке ашырылган нак эмес эсептешүүлөрдүн туруктуулугун камсыз кылууга багытталган.

4. Саясатта, Улуттук банк тарабынан Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу максаттары, принциптери, көзөмөлдүк (оверсайт) объекттери жана аны ишке ашыруу тартибин, ошондой эле ушул максатта колдонулуучу инструменттер тизмеси аныкталган.

2. Терминдер жана аныктамалар

Саясатта колдонулуучу терминдер жана аныктамалар ушул саясаттын 1-бөлүгүнүн 1-пунктунда көрсөтүлгөн документтердеги терминдерге

жана аныктамаларга ылайык келет. Бул саясатта ошондой эле, төмөнкү терминдер жана аныктамалар кошумча колдонулат.

Жаңы төлөм системалары – бул, Кыргыз Республикасынын аймагында жаңыдан эле түзүлүп жана/же иштей баштаган, Улуттук банктын уруксатын ала элек/анда каттоодон өтө элек системалар.

Маанилүү төлөм системасы – бул, нак жана нак эмес төлөм жана эсептешүү каражаты катары улуттук валютага карата калктын ишенимин колдоого өбөлгө түзгөн жана Улуттук банк тарабынан маанилүү төлөм системаларына карата белгиленген критерийлерге жооп берген система.

Башка төлөм системалары – системалуу мааниге ээ, маанилүү же улуттук төлөм системалары категориясына кирбеген төлөм системалары, жаңы жана башка системалар.

Банктар аралык коммуникациялык түйүн – Улуттук банк менен төлөм системаларынын катышуучуларын бириктирүүчү, Улуттук банк менчик ээси болуп саналган жана Улуттук банк менен банктар аралык коммуникациялык түйүндүн катышуучуларынын ортосунда соода, төлөм жана статистикалык системалар боюнча айкын убакыт ыргагында маалыматтарды алмашуу үчүн каралган Кыргыз Республикасынын төлөм системасынын техникалык инфраструктурасынын бөлүгү.

Орчундуу кызмат көрсөтүүлөр провайдери – бул, алардын ишинде келип чыккан үзгүлтүктөр системалуу мааниге ээ жана маанилүү төлөм системаларынын иш ыргагына кесепеттүү таасир этиши мүмкүн болгон маалыматтык технологиялар, билдирүүлөр менен алмашуу, төлөмдөрдү кабыл алуу жана өткөрүүгө байланыштуу кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштаган юридикалык жак, Кыргыз Республикасынын резиденти же резидент эмеси.

Системалуу мааниге ээ төлөм системасы – бул:

1) операциялык жана техникалык себептерден улам анын ишинде үзгүлтүктөрдүн келип чыгышы улуттук банк системасына же улуттук финансы системасында олуттуу кесепеттерге алып келиши мүмкүн болгон төлөм системасы;

2) эгерде катышуучулардын биринин төлөөгө жөндөмсүздүгү башка катышуучулардын жана төлөм системасынын ишинде ликвиддүүлүк тобокелдигинин келип чыгышын, “домино эффекттин” шартташы ыктымалдыгын жараткан жана ушулардын өзү улуттук финансы системасында олуттуу солгундоолорго алып келиши мүмкүн болгон төлөм системасы.

Корреспонденттик мамилелер системасы – бул, чек ара аркылуу төлөмдөрдү өткөрүүгө, ар кайсы өлкөлөрдүн финансы-кредиттик мекемелеринин ортосунда корреспонденттик эсептерди жүргүзүүгө түзүлгөн келишимдердин (агенттик келишимдердин) негизинде кызмат көрсөтүүлөрдөн пайдалануучуларга башка кызматтарды сунуштоого өбөлгө түзгөн система.

Иши натыйжалуу жөнгө салынган төлөм системасы – бул, кызмат көрсөтүүлөрдөн пайдалануучулардын (юридикалык жактардын жана

жеке адамдардын) ишкердик жигерин арттырууга өбөлгө түзгөн жана операторлордун чыгымдарын азайтууга мүмкүндүк берип, ошол аркылуу төлөмдөрдү өткөрүү жана эсептешүүлөрдү жүзөгө ашыруу жагында кызмат көрсөтүүлөрдүн инвестициялык өтүмдүүлүк деңгээлин жогорулатууга өбөлгө түзгөн система, эрежелер жана техникалык инфраструктура.

3. Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүргүзүү максаты, милдеттери жана принциптери

5. Өлкөнүн финансы системасынын ишинин туруктуулугун камсыз кылуу, аны келип чыгышы мүмкүн болгон “домино эффектинен” коргоо, төлөм системасынын иш натыйжалуулугун жана үзгүлтүксүздүгүн, төлөм инструменттеринин ишенимдүүлүгүн жогорулатуу, төлөм кызматтарын пайдалануучулар таламдарын коргоо жана нак жана нак эмес эсептешүү каражаты катары улуттук валютага карата ишенимди бекемдөө Кыргыз Республикасынын төлөм системасынын ишине көзөмөлдүктү (оверсайтты) ишке ашыруунун негизги максатынан болуп саналат.

6. Улуттук финансы системасынын туруктуу ишин колдоо кызмат көрсөтүүлөрдөн пайдалануучуларды төмөнкүлөр боюнча талаптарын канааттандырууну болжолдойт:

а) төлөмдөрдү өткөрүү мөөнөттөрүнүн так сакталышы – мыйзамдарда белгиленген мөөнөттөрдүн чегинде эсептешүүлөрдү жүзөгө ашыруунун кепилдиги;

б) төлөмдөрдүн жана эсептешүүлөрдүн үзгүлтүксүздүгү – төлөм системасында эсептешүүлөр аткарылбай калган шартта, өлчөмү мыйзамдарда аныкталган суммада акча каражаттарынын кайтарып берилишинин кепилдиги;

в) төлөм кызмат көрсөтүүлөрүнөн пайдалануу мүмкүнчүлүгү – төлөм кызмат көрсөтүүлөрүнөн пайдалануучулар талап кылынган, бирок төлөм системасынын иш регламентин белгилеген мыйзамдар аркылуу чектелген мезгил аралыгында андан пайдалануу мүмкүнчүлүгүн сунуштоо;

г) төлөмдөрдү өткөрүү жана эсептешүүлөрдү жүзөгө ашыруу наркы – төлөмдөрдү өткөрүү үчүн тариф пайдалануучулар болжолдоп жаткан мөөнөттүүлүк, коопсуздук, пайдалануу мүмкүнчүлүгү жана сервис деңгээлине ылайык келүүгө тийиш.

7. Төлөм системасынын ишине көзөмөлдүктүн (оверсайттын) максатына жетишүү үчүн Улуттук банк төмөнкү милдеттерди аткарууга тийиш:

а) төлөм системаларынын операторлорун каттоодон өткөрүүгө жана аларга уруксат катын/лицензия берүүгө;

б) Кыргыз Республикасынын төлөм системасынын иш тартибин аныктоого мониторинг жүргүзүүгө, анын ичинде:

– төлөм системаларынын операторлорунан, төлөмдөрдү өткөрүү, эсептешүүлөрдү жүзөгө ашыруу кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштаган

уюмдардан; электрондук акчаны чыгарган банктардан; орчундуу кызмат көрсөтүүлөр провайдерлеринен жана төлөм системаларынын катышуучуларынан маалыматтарды алууга;

– төлөм системасынын ишинин жөнгө салынышына баа берүүгө жана Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларына ылайык айрым төлөм системасынын ишине талдап-иликтөөлөрдү жүргүзүүгө;

в) айрым төлөм системаларынын ишине алардын эл аралык стандарттарга, анын ичинде Финансы рынокторунун инфраструктурасы үчүн принциптерге (1-тиркеме), төлөм системасынын маанилүүлүк даражасына, ошондой эле Улуттук банк белгиленген талаптарга жараша сандык жана сапаттык мүнөздөмөлөрүнө баа берүүгө;

г) төлөм системасынын ишин өркүндөтүүгө дем берүү, анын ичинде төмөнкүлөр аркылуу төлөм системасынын операторлоруна; төлөм системасынын катышуучуларына; электрондук акча чыгарган банктарга; төлөм уюмдарына; орчундуу кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштаган провайдерлерге карата таасир этүү чараларын колдонууга;

– төлөм системасынын ишин уюштуруу жана анын шарттарын жана тартибин аныктаган ченемдик укуктук актыларды иштеп чыгуу;

– төлөм системасынын операторлорунун жана анын катышуучуларынын, электрондук акча чыгарган банктардын; төлөм уюмдарынын, орчундуу кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштаган провайдерлеринин ишине Улуттук банктын ченемдик укуктук актыларынын талаптарына ылайык текшерүүлөрдү жүргүзүү;

– төлөм системасынын операторунун жетекчи органынын чечим кабыл алуусуна катышуу.

8. Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) натыйжалуу жүзөгө ашыруу максатында Улуттук банк төмөнкү принциптерге таянат:

1) Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу саясатынын ачык-айкындуулугу. Улуттук банк Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу боюнча төмөнкүлөр камтылган саясатын ачык жарыялайт:

– төлөм системасынын статусу, маанилүүлүк критерийлери;

– төлөм системасы уюштурулушу жана ишин жөнгө салуу жагында ылайык келүүгө тийиш болгон стандарттар;

– Улуттук банктын Кыргыз Республикасынын төлөм системасынын ишине көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу жагында иш маңызы.

2) Эл аралык стандарттарды так сактоо. Улуттук банк төлөм системаларына карата талаптарды белгилөөдө эл аралык стандарттардын жана Кыргыз Республикасынын төлөм системалары боюнча мыйзамдарынын жоболоруна негизденет.

3) Ыйгарым укуктардын жана милдеттенмелердин талапка ылайыктуулугу. Улуттук банк Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктүн (оверсайттын) жүзөгө ашырылышы үчүн

жооп берген, ресурстардын үнөмдүү пайдаланылышына өбөлгө түзгөн квалификациялуу персоналды, тиешелүү уюштуруу түзүмүн (бөлүмдү) жөнгө салууну кошо алганда, жетиштүү ресурстарды колдоого алуу, көзөмөлдүктү жүргүзүү максатына жетишүү үчүн көзөмөлдүк ыкмаларын жана инструменттерин колдоп туруу жагында чараларды көрөт.

4) Көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу ыраттуулугу. Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашырууда, Улуттук банк бардык төлөм системаларына карата бирдей талаптардын белгиленишинен, төлөм системаларынын ишине көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу жана аны тескөөгө алуу жагында Улуттук банктын бөлүмдөрүнө тиешелүү ыйгарым укуктардын чегерилишинен улам, өзү тескөөгө алган төлөм системалары үчүн атаандашуу артыкчылыктарын түзбөйт. Улуттук банктын ыйгарым укуктуу бөлүмү Кыргыз Республикасынын төлөм системасынын ишине көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашырууда төлөм системаларынын ишин колдоого алууга байланыштуу башка бөлүмдөрдүн ишин координациялайт. Улуттук банктын Кыргыз Республикасынын төлөм системасынын ишине көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу боюнча иши республиканын аймагында иштеп жаткан бардык төлөм системаларынын иш натыйжалуулугун камсыз кылууга багытталган.

5) Көзөмөлдөө (оверсайт) жагында иш-аракеттерди башка органдарга жана борбордук банктарга макулдашуу жана алар менен кызматташуу. Улуттук банк Кыргыз Республикасынын төлөм системасынын ишине көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу жагында өз милдетин аткарууну төлөм системасына тиешелүү башка милдеттерди аткаруу менен айкалышта уюштурат. Улуттук банк көзөмөлдүккө алынган системаларга келтирилип жаткан иш оорчулугун жеңилдетүү жана көзөмөлдүк (оверсайттын) натыйжалуулугун арттыруу үчүн Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашырууда, Улуттук банктын башка бөлүмдөрүнүн ишин координациялоо жагында чараларды көрөт. Улуттук банк зарылчылык келип чыккан шартта, ушул иш багыты боюнча тиешелүү аткаруу бийлик органдары, Кыргыз Республикасынын жана башка өлкөлөрдүн пруденциалдык көзөмөл органдары, ошондой эле эл аралык финансылык институттары менен катышуучулары Кыргыз Республикасынын аймагында иш алып барып жаткан эл аралык төлөм системасынын ишине көзөмөлдүктүн (оверсайттын) таасирдүүлүгүн жогорулатуу максатында өз ара иш алып барат.

6) Көзөмөлдүккө (оверсайтка) көз карандысыз баа берүү. Улуттук банктын Кыргыз Республикасынын төлөм системасынын ишине көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу жагында жол-жоболору, финансы секторуна баа берүү программасынын алкагында тышкы аудиторлор, эл аралык финансы уюмдары же Кыргыз Республикасынын колдонуудагы мыйзамдарын ылайык, ушул максатта атайын түзүлгөн орган тарабынан текшерүүгө алынат.

Улуттук банк ошондой эле, төлөм системаларынын ишине эл аралык биргелешкен көзөмөлдүктүн (оверсайттын) принциптерине таянуу менен иш алып барат:

7) Талаптагыдай тескөөгө алынбаган төлөм системаларынын пайдаланылышына бөгөт коюу. Улуттук банк, алардын ишине талаптагыдай жөнгө салынбаган катары баа берилген төлөм системасын же ал сунуштаган кызмат көрсөтүүлөрдүн пайдаланылышына бөгөт коюу максатында тиешелүү чараларды көрөт (өз алдынча сыяктуу эле, башка өлкөлөрдүн борбордук банктары менен биргеликте).

8) Маалымдоо принциби. Улуттук банк башка өлкөлөрдүн борбордук банктары менен көзөмөлдүк (оверсайт) жагында кызматташуунун алкагында, (төлөм системасынын бир нече мамлекеттердин аймагында иштеп жатышы же ишти пландаштырышы аныкталган шартта) мындай маалыматтарды аларды маалымдоого тийиш, анткени бул системанын талаптагыдай жөнгө салынышына алар да кызыкдар болушу мүмкүн. Бул принцип системанын маанилүүлүк даражасынан көз карандысыз колдонулууга тийиш.

4. Кыргыз Республикасынын төлөм системасынын көзөмөлдүк (оверсайт) объектери

9. Төлөм системасынын төмөнкү категориялары Кыргыз Республикасынын төлөм системасынын ишине көзөмөлдүк (оверсайт) объектеринен болуп саналат:

- системалуу мааниге ээ төлөм системасы;
- маанилүү төлөм системасы;
- жана башка төлөм системалары.

10. Улуттук банк, Кыргыз Республикасынын төлөм системасынын ишине мониторинг жүргүзүүнүн негизинде системалуу мааниге ээ жана маанилүү төлөм системалардын тизмегин аныктайт жана аны жарыялайт.

11. Улуттук банк төмөнкүлөргө контролдукту жүзөгө ашырат:

- төлөмдөрдү өткөрүү боюнча катышуучулардын корреспонденттик мамилелер системасына;
- төлөм инструменттерин пайдаланылышына;
- орчундуу кызмат көрсөтүүлөр провайдерлеринин ишине;
- Кыргыз Республикасынын төлөм системасынын техникалык инфраструктурасынын иштешине (SWIFT жамааттык пайдалануу түйүнү жана банктар аралык коммуникациялык түйүн).

12. Улуттук банк Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү төмөнкү негизги үч багыт боюнча цикл түрүндө кайталануучу процесс формасында үзгүлтүксүз негизде ишке ашырат:

а) төлөм системаларынын иши жөнүндө сапаттык жана сандык маалыматтарды топтоонун жана аларга талдап-иликтөөнүн негизинде Кыргыз Республикасынын төлөм системасынын ишине мониторинг жүргүзүү;

б) системалуу мааниге ээ жана маанилүү төлөм системаларынын ишинин белгиленген стандарттарга ылайык келишине баа берүү жана айрым төлөм системаларынын иш натыйжалуулугу тууралуу чечим кабыл алуу. Улуттук банк, рынокто жаңы төлөм системалары пайда болгон учурда, ченемдик укуктук актыларда белгиленген талаптарга ылайык түзүү баскычында алардын ишине баа берүүнү ишке ашырат;

в) төлөм системаларын өркүндөтүүгө багытталган чараларды кабыл алат.

5. Төлөм системаларынын статусу жана маанилүүлүк критерийлери

13. Төлөм системасы, эгерде ага карата эң аз дегенде төмөнкү үч критерий колдонулган шартта системалуу мааниге ээ катары таанылат:

– система төлөмдөр/которуулар санынын жана/же көлөмүнүн кеминде 80%ын иштеп чыкса (валютанын түрүнө жараша);

– система төлөмдөр өткөрүлгөн айрым бир участоктордо финансылык тобокелдиктердин, операциялык же техникалык үзгүлтүктөрдүн келип чыгышынан улам, системалуу үзгүлтүктөрдү шарттоого же жайылтууга жөндөмдүү болсо;

– система негизги финансы рынокторунун (анын көпчүлүк бөлүгүнүн) бүтүмдөрү боюнча эсептешүүлөр үчүн колдонулса;

– система башка төлөм системалары үчүн жыйынтык эсептешүүлөрдү жүзөгө ашырса;

– ушундай эле финансы инструменттерди жана төлөмдөр/которуулар түрлөрүн иштеп чыгуу үчүн альтернативалуу система жок болсо.

14. Төлөм системасы, эгерде ага карата эң аз дегенде төмөнкү үч критерий колдонулган болсо маанилүү төлөм системасы катары таанылат:

– система календардык жылдын акыркы алты ай аралыгында улуттук валютадагы төлөмдөрдүн/которуулардын санынын жана/же көлөмүнүн кеминде 35%ын иштеп чыккан болсо;

– системанын аралыкта орнотулган түйүндөрүнүн камтуу чөйрөсү Кыргыз Республикасындагы аралыкта орнотулган бардык жабдуулардын кеминде 35%ын камтыса;

– Кыргыз Республикасынын коммерциялык банктарынын кеминде 50%ы анын катышуучусунан болсо;

– система эмитирленген банктык төлөм карттардын көлөмүнүн кеминде 35%ын ээлесе;

– система Кыргыз Республикасынын бюджеттик төлөмдөр көлөмүнүн жана/же санынын кеминде 35%ын иштеп чыкса;

– система календардык жылдын акыркы алты ай аралыгында банктык эсепти ачуусуз эле акча каражаттарын которуулардын жалпы санынын кеминде 35%ын иштеп чыкса;

– системада келип чыккан тобокелдиктер төлөм системаларына

жана нак жана нак эмес төлөм жана эсептешүү каражаты катары улуттук валютага карата калайык-калктын ишениминин кетишине түрткү берсе.

15. Эгерде ага карата төмөндө келтирилген бардык критерийлер колдонулган болсо, төлөм системасы статусу боюнча улуттук катары таанылат:

- системанын оператору – Кыргыз Республикасынын иши Улуттук банк тарабынан контролдукка алынган резиденти;

- системанын эрежелери иштелип чыккан жана системанын катышуучуларына, Улуттук банкка макулдашылган;

- системанын тариф саясатында мамлекеттик программалардын алкагында, социалдык долбоорлорду өздөштүрүү үчүн анын ичинде, мамлекеттин таламында (пенсияларды, жөлөкпулдарды төлөө ж.б.у.с) тарифтер каралган болсо;

- төлөмдөрдү иштеп чыгуу Кыргыз Республикасынын аймагында ишке ашырылса;

- Кыргыз Республикасынын коммерциялык банктарынын 75%нан көбүрөөгү системанын катышуучуларынан болсо;

- системада келип чыккан тобокелдиктер калайык-калктын төлөм системаларына, нак жана нак эмес төлөмдөр жана эсептешүүлөр каражаты катары улуттук валютага карата ишениминин деңгээлине таасир этсе.

6. Төлөм системаларынын ишине мониторинг

16. Төлөм системаларынын ишине мониторинг жүргүзүү төмөнкү иш-чаралардын жүзөгө ашырылышын болжолдойт:

а) төлөм системасынын операторлору же катышуучулары (эгерде оператор Кыргыз Республикасынын резиденти болуп саналбаса), ошондой эле Кыргыз Республикасынын төлөм системасынын инфраструктурасынын ишинин сандык мүнөздөмөлөрү боюнча маалыматтарды алууга өбөлгө түзгөн төлөмдөрдү өткөрүү жана эсептешүүлөрдү жүзөгө ашыруу боюнча кызматтарды сунуштаган башка уюмдар тарабынан даярдалган статистикалык отчетторду топтоо жана аларга талдап-иликтөөлөрдү жүргүзүү, анын ичинде:

- ай ичинде күндөлүк төлөмдөрдүн көлөмү жана саны;

- төлөм системасынын эң эле ири беш катышуучусуна туура келген төлөмдөрдүн саны жана суммасынын пайызы (концентрациялануу коэффициенти);

- жеке адамдар жана юридикалык жактар үчүн өз-өзүнчө колдонулган төлөм инструменттери боюнча төлөмдөр;

- жеке адамдарга жана юридикалык жактарга нак төлөмдөрдү ишке ашыруу үчүн ачылган эсептер боюнча төлөмдөр;

- себептерин көрсөтүү менен системада иштеп чыгууга кабыл алынбаган төлөмдөр;

- башка маалыматтар;

б) системалуу мааниге ээ, маанилүү жана жаңы төлөм системаларынын операторлорунан эң аз дегенде төмөнкү маалыматтарды көрсөтүү менен Улуттук банк тарабынан белгиленген стандарттарга жана талаптарга ылайык өзүнө өзү баа берүүнүн жыйынтыктарын (2-тиркеме) талап кылуу аркылуу маанилүүлүк деңгээлине жараша, төлөм системаларынын сапаттык мүнөздөмөлөрүнө тиешелүү маалыматтарды мезгил-мезгили менен (үч жылда кеминде бир жолу) топтоо:

- системанын аталышын;
- системанын менчик ээлери, оператору, клирингдик/процессингдик жана эсептешүү борборлору жөнүндө маалыматтарды;
- ченемдик жана келишимдик базанын түзүмүн;
- системага катышуу критерийлерин, катышуучуларга карата талаптарды, системага катышууну токтотуу жана ага тыюу салуу тартибин;
- катышуучулардын тизмесин;
- системанын катышуучулары тарабынан ачылган эсептердин санын (валюталар боюнча);
- төлөм системасын тескөөнүн уюштуруу түзүмүн;
- төлөм системасынын иштөө принциптерин, клирингди жана эсептешүүлөрдү жүргүзүү тартибин, системада өз ара иш алып баруу регламентин;
- клирингдик жана эсептешүү жол-жоболор боюнча маалыматтарды;
- операторлор менен катышуучулар ортосунда жоопкерчиликтерди бөлүштүрүү жоболорун;
- тарифтерди белгилөө принциптерин;
- бизнестин иш үзгүлтүксүздүгүн камсыз кылуу принциптерин;

в) төлөм системасынын учурдагы абалын талкуулоо үчүн төлөм системасынын операторунун, катышуучуларынын, орчундуу кызмат көрсөтүүлөр провайдерлеринин жетекчи кызматкерлери менен жолугушууларды өткөрүү;

г) топтордо өткөрүлгөн сүйлөшүүлөрдү жана комитеттердин/кеңештердин ишине катышууну кошо алганда көп тараптуу сүйлөшүүлөрдү жүргүзүү;

д) оператордун төлөм системасынын ишинин мыйзам талаптарына жана белгиленген стандарттарга ылайык келүүсүнө баа берүү материалдары менен таанышуу мүмкүнчүлүгүн камсыз кылуу;

е) расмий системалык документтерден пайдалануу мүмкүнчүлүгүн камсыз кылуу (системанын эрежелеринен, келишимдерден/макулдашуулардан жана катышуучулардын төлөм системасынын ишине тиешелүү документтерден, бизнес-пландан, бизнестин иш үзгүлтүксүздүгүн камсыз кылуу планынан);

ж) төлөм системаларынын операторлору жана катышуучулары ошондой эле, орчундуу кызмат көрсөтүүлөрдү сунуштаган провайдерлер, электрондук акча чыгарган банктар сыяктуу көзөмөлдүккө алынган уюмдарынын ишине инспектордук текшерүүлөрдүн жыйынтыктыгы

менен таанышуу мүмкүнчүлүгүн камсыз кылуу;

з) төлөм системаларынын операторлорунун/катышуучуларынын, орчундуу кызмат көрсөтүүлөр провайдеринин, электрондук акча чыгарган банктардын ишин текшерүүгө алган тышкы жана ички аудиторлордун корутундусу менен таанышуу мүмкүнчүлүгүн камсыз кылуу;

и) төлөм системасынын ишинин расмий документтерине ылайык келүүсүн жеринде барып эксперттик текшерүүлөрдү жүргүзүү;

к) жалпыга маалымдоо каражаттарынын төлөм системаларынын иши тууралуу маалымат булактарына талдап-иликтөөлөрдү жүргүзүү;

л) башка жөнгө салуучу органдардан алынган маалымат;

м) системанын ишине мониторинг жүргүзүүдө Улуттук банк үчүн зарыл болгон башка маалыматтар.

7. Төлөм системаларына карата кабыл алынган чечимдерге баа берүү

17. Улуттук банк, системалуу мааниге ээ жана маанилүү төлөм системаларынын ишинин мыйзам талаптарына, Улуттук банктын ченемдик документтеринин талаптарына жана сунуш-көрсөтмөлөрүнө, эл аралык стандарттарга ылайык келишине баа берүүнү жүргүзөт:

– системалуу мааниге ээ төлөм системалары үчүн – Финансы рынокторунун инфраструктурасы үчүн принциптерге (1-5, 7-9, 11-14, 15-19, 21-23) жана Улуттук банк тарабынан белгиленген талаптарга ылайык келүүсү;

– маанилүү төлөм системалары үчүн – Финансы рынокторунун инфраструктурасынын принциптерине (1-4, 7-8, 13, 15-18, 21-23) жана Улуттук банк тарабынан белгиленген талаптарга ылайык келүүсү;

– жаңы төлөм системалары үчүн – Улуттук банк тарабынан белгиленген талаптарга ылайык келүүсү жана системанын түрүнө жана маанилүүлүк критерийлерине жараша колдонулуучу стандарттарды так сактоосу.

18. Иштеп жаткан жана жаңы түзүлгөн төлөм системаларынын ишине баа берүү жүргүзүлгөн мониторингдин жыйынтыгы боюнча алынган сандык жана сапаттык маалыматтардын, системанын операторунун өзүнө-өзү баа берүү жыйынтыктарынын негизинде, төлөм системаларынын ишинин жогоруда аталган стандарттарга ылайык келишине баа берүү ыкмасы боюнча жалпы кабыл алынган эл аралык тажрыйбаны эске алуу менен жүргүзүлөт.

19. Кыргыз Республикасынын төлөм системасынын ишине көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу максатында Улуттук банк ошондой эле, системанын иш натыйжалуулугуна, тобокелдиктерди тескөө системасынын шайкештигине, жүргүзүлүп жаткан операциялар чөйрөсүнө, системада орун алган тобокелдиктерди тескөө жол-жоболорунун ачык-айкындуулугуна, маалыматтык коопсуздук деңгээлине, менеджменттин жана сунушталуучу кызмат көрсөтүүлөрдүн

сапатына, системада колдонулуп жаткан төлөм инструменттердин ишенимдүүлүгүнө жана иш натыйжалуулугуна баа берет.

20. Өзүнчө иштеп жаткан жана жаңы төлөм системасынын ишине баа берүүнүн, аларды тескөөгө алуунун жыйынтыгына жана саясатта белгиленген талаптарга жана стандарттарына ылайык келишине жараша Улуттук банк төмөнкүлөр боюнча чечим кабыл алат:

1) системанын ишинин Улуттук банк тарабынан кабыл алынган стандарттарга жана талаптарга ылайык келиши жана аны учурдагы деңгээлде сактап туруу жөнүндө;

2) аталган системанын иш натыйжалуулугун жогорулатуу максатында баа берилген системага өзгөртүүлөрдү киргизүү зарылчылыгы жөнүндө;

3) баа берилип жаткан системага карата таасир этүү чараларын көрүү зарылчылыгы жана/же аны колдонуу жөнүндө.

21. Баа берүүнүн жыйынтыгы Улуттук банк тарабынан Кыргыз Республикасынын төлөм системасынын абалына жана өнүгүү келечегине талдап-иликтөөлөрдү жүргүзүү үчүн негиз болуп саналат.

8. Төлөм системаларынын ишин өркүндөтүү боюнча чаралар

22. Улуттук банк, иштеп жаткан жана жаңы төлөм системаларынын ишине баа берүүнүн жыйынтыгы боюнча көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу максаттарына жетишүү үчүн төмөнкү ыкмаларды жана каражаттарды колдонуу менен төлөм системасына тиешелүү өзгөртүүлөрдү киргизүүнү демилгелейт:

– Ишендирүү аркылуу таасир этүү. Улуттук банк сапаттуу талдап-иликтөөлөрдү жүргүзүүнүн натыйжасында алынган аргументтерди пайдалануу менен жана жүргүзүлгөн мониторингдин жана баа берүүнүн жыйынтыктарынын негиздүүлүгүнө таянуу аркылуу системанын операторлору жана катышуучулары менен сүйлөшүүлөрдү жүргүзөт.

– Ачык билдирүүлөр. Улуттук банк системанын ишине дем берүү, рынокто иш тартибин бекемдөө, системанын, алардын катышуучуларын жана башка таламдаш жактарды иште кемчиликтер аныкталган шартта, маалыматтын купуялуулугун сактоо зарылчылыгын эске алуу менен аларды өзгөртүүлөрдү киргизүү зарылчылыгын ынандыруу аркылуу системанын түзүмүн жана аны тескөөдө пайда көрүүгө үндөө сыяктуу ачык билдирүүлөрдү колдонот.

– Макулдашуулар жана келишимдер. Улуттук банк системага өзгөртүүлөрдү киргизүү максатында, системанын катышуучулары менен макулдашууларды жана келишимдерди кошо алганда, Улуттук банк менен системанын ортосунда түзүлгөн макулдашууларды жана келишимдерди колдонууну демилгелешти мүмкүн. Ошондой эле, эсептешүү эсебин ачуу жана Улуттук банктын эсептешүү кызмат көрсөтүүлөрүнө карата тейленүүгө келишимдер, макулдашуулар жөнүндө атайын меморандумдарды кошо алганда, макулдашуулар жана келишимдер ар кандай формада түзүлүшү мүмкүн. Алар система жооп

берүүгө тийиш болгон талаптарды жана стандарттарды каттоо, ошондой эле улуттук (борбордук) банктын алардын сакталышын камсыз кылууда ролун белгилөө үчүн колдонулушу мүмкүн.

– Системаларда катышуу. Төлөм системалары системалуу мааниге ээ же маанилүү система катары таануу учурунда, Улуттук банк системанын операторунун акцияларына башка менчик ээлери үчүн каралган шарттарда ээлик кылуу аркылуу системаны тескөөгө катышуу, маанилүү чечимдерге карата “вето” коюу укугу же “директорлор кеңешинде орду болууга” тийиш экендиги тууралуу чечим кабыл алат.

– Башка расмий органдар менен кызматташуу. Улуттук банк системада өзгөртүүлөрдү ишке ашыруу үчүн пруденциалдык көзөмөл органдары, мамлекеттик жөнгө салуучу органдар, башка финансылык уюмдар сыяктуу эле, системанын менчик ээлеринен, катышуучуларынан, анын кызматтарынан пайдалануучулардан же жөнгө салуучу органдардан болуп саналган эл аралык уюмдар жана башка өлкөлөрдүн борбордук банктары менен кызматташа алат.

– Өзүнчө төлөм системасынын ишине баа берүүнүн жыйынтыгын жарыялоо, жогоруда белгиленген таасир этүү чаралар натыйжага алып келбеген учурда, Улуттук банк өзүнчө төлөм системасынын ишине жүргүзүлгөн баа берүүнүн жыйынтыгын жарыялай алат, ал ошол системанын ишинин белгиленген талаптарга, сунуш-көрсөтмөлөргө жана стандарттарга, ошондой эле системанын өнүктүрүү келечегине ылайык келиши тууралуу тыянак чыгарууга өбөлгө түзөт.

– Сот тартибинде мажбурлап аткартуу жана санкциялар. Улуттук банк зарылчылык келип чыккан учурда, ишине баа берилип жаткан системага же төлөм системасынын операторлоруна жана катышуучуларына карата Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген башка таасир этүү чараларын жана санкцияларды колдонушу мүмкүн.

23. Ченемдик укуктук актылардын талаптарын бузууга жол берүүлөрдүн аныкталышына жараша, Улуттук банк төмөнкү чараларды колдонууга укуктуу:

- а) эскертүү;
- б) кат жүзүндөгү макулдашуу;
- в) жазма буйруктарды жөнөтүү;
- г) корреспонденттик эсепти ачуу келишимин жокко чыгаруу;
- д) Кыргыз Республикасынын мыйзамдарында белгиленген негиздер боюнча айып салуу же аларды өндүрүү;
- е) пруденциалдык көзөмөл органдарына макулдашуунун негизинде төлөм системаларынын жана төлөм уюмдарынын операторлорун каттоо реестринен чыгаруу;
- ж) пруденциалдык көзөмөл органдарына макулдашуунун негизинде лицензиялануучу операциялардын бардык же айрым түрлөрүн жүргүзүүгө же төлөм системаларынын/төлөм уюмдарынын операторунун милдеттерин ишке ашырууга лицензияларды/күбөлүктүн аракетин токтотуу же кайтарып алуу;

з) мажбурлап жоюу өтүнүчү менен сотко кайрылуу.

24. Улуттук банк, төлөм системанын операторунун ишине баа берүүнүн жыйынтыгын жана ишти өркүндөтүү боюнча сунуш-көрсөтмөлөрдү аткаруу үчүн ага сунуштайт.

25. Улуттук банк, көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруунун жыйынтыгы жана төлөм системаларынын иш натыйжалуулугуна баа берүү боюнча маалыматтарды купуялуулукту сактоо менен Кыргыз Республикасынын төлөм системасынын иши боюнча берилип туруучу аналитикалык отчеттордо жарыялап турат.

9. Корутунду жоболор

26. Кыргыз Республикасынын аймагында иштеп жаткан төлөм системаларынын операторлору жана катышуучулары ушул саясаттын талаптарын аткаруу боюнча ички жол-жоболорду иштеп чыгууга тийиш.

27. Төлөм системаларынын операторлору мезгил-мезгили менен берилүүчү отчетторунда ички аудит механизмдерин кошо алганда, системанын туруктуу жана ишенимдүү ишин камсыз кылуу үчүн колдонулуучу ички контролдоо жол-жоболорун коомчулукка чечмелеп берүүгө тийиш.

28. Улуттук банк көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашыруу боюнча өз милдетин аткарууну төлөм системасына тиешелүү башка милдеттери менен айкалышта уюштурат. Улуттук банк, Кыргыз Республикасынын төлөм системасында орун алышы ыктымал болгон жана системалуу мааниге ээ, маанилүү жана улуттук төлөм системаларынын ишине таасир эткен тобокелдиктерди тескөө саясатын кошо алганда, коомчулукка ушул саясаттын жалпы принциптерин чечмелеп берүү жагында колдоо көрсөтөт.

Улуттук банк Кыргыз Республикасынын төлөм системасына көзөмөлдүктү (оверсайтты) жүзөгө ашырууда пайдалануучу төлөм системаларынын эл аралык стандарттары

Финансы рынокторунун инфраструктурасы үчүн
ПРИНЦИПТЕР

Жалпы уюштуруу

1-принцип: Укуктук негиз

Финансы рынокторунун инфраструктурасы бардык тиешелүү юрисдикцияларда анын ишиндеги ар бир олуттуу аспекттер үчүн ишенимдүү, так, ачык-айкын жана укуктук санкция менен камсыз кылынган юридикалык базага ээ болууга тийиш.

2-принцип: Башкаруу

Финансы рынокторунун инфраструктурасы анын коопсуздугун жана натыйжалуулугун, ошондой эле жалпы финансы системасынын туруктуулугун; коомдун таламдарын түшүндүргөн башка аспекттер жана кызыкдар тараптардын максаттарына жетүүнү камсыз кылган башкаруунун так жана ачык-айкын системасына ээ болууга тийиш.

3-принцип: Тобокелдиктерди комплекстик тескөө системасы

Финансы рынокторунун инфраструктурасы ликвиддүүлүк, укуктук, кредиттик, операциялык жана башка тобокелдиктерди комплекстик тескөө үчүн туруктуу тобокелдик-менеджменти системасына ээ болууга тийиш.

Кредиттик тобокелдикти жана ликвиддүүлүк тобокелдигин тескөө

4-принцип: Кредиттик тобокелдик

Финансы рынокторунун инфраструктурасы катышуучуларга карата өзүнүн кредиттик тобокелдиктерине, ошондой эле төлөмдөрдү, клирингди жана эсептешүүлөрдү жүргүзүү процессинде келип чыккан тобокелдиктерге натыйжалуу баа берүүгө, контролдоого жана тескөөгө тийиш.

Финансы рынокторунун инфраструктурасы ар бир катышуучуга карата өзүнүн кредиттик тобокелдиктеринин ишенимдүү жана толук ордун жабуу үчүн жетиштүү финансы ресурстарына ээ болууга тийиш. Мындан тышкары, тобокелдиктердин кыйла татаал деңгээлин жана түрлөрүн шарттаган жана/же бир нече юрисдикцияларда система түзүүчү болуп саналган иш менен алектенген борбордук контрагенттер мүмкүн болуучу стресстик сценарийлеринин кеңири спектринин ордун жабуу үчүн жетиштүү болгон кошумча ресурстарга ээ болууга тийиш, ал эки катышуучу жана алардын аффилирленген компаниялар тарабынан милдеттенмелерин аткарысун камтууга, бирок чектебөөгө тийиш, ал экстремалдык, бирок ыктымалдуу рыноктук жагдайда борбордук контрагенттерге карата кыйла чогуу алгандагы кредиттик тобокелдиктин келип чыгышына өбөлгө

түзүшү мүмкүн. Бардык башка борбордук контрагенттер камтууга, бирок экстремалдык, ыктымалдуу рыноктук жагдайда борбордук контрагенттерге карата кыйла чогуу алгандагы кредиттик тобокелдиктин келип чыгышына ебөлгө түзгөн катышуучунун бири жана анын аффилирленген компаниялары тарабынан аткарбоосу менен чектелбөөгө тийиш болгон мүмкүн болуучу стресстик сценарийлеринин кеңири спектринин ордун жабуу үчүн жетиштүү болгон кошумча финансы ресурстарына ээ болууга тийиш.

5-принцип: Күрөөлүк камсыздоо

Өзүнүн кредиттик тобокелдигин жана өз катышуучуларынын кредиттик тобокелдиктерин тескөө үчүн күрөөлүк камсыздоого муктаж болгон финансы рынокторунун инфраструктурасы ликвиддүүлүктүн төмөн тобокелдигине, кредиттик жана рыноктук тобокелдиктерине ээ күрөөлүк камсыздоону кабыл алууга тийиш. Мындан тышкары, финансы рынокторунун инфраструктурасы үзгүлтүксүз текшерүүгө дуушар болгон жана стресстик рыноктун жагдайды эске алган жетиштүү болгон консервативдик чектөөлөрдү белгилөөгө, колдонууга жана белгилүү бир активдердин концентрацияланышына жол бербөөгө тийиш. Финансы рынокторунун инфраструктурасы күрөөлүк камсыздоону тескөөнүн жакшы ойлонуштурулган жана операциялык ийкемдүү системаны колдонууга тийиш.

6-принцип: Гарантиялык депозит

Борбордук контрагенттер тобокелдиктерди эске алган жана үзгүлтүксүз корректировкаланууга дуушар болгон гарантиялык депозиттердин натыйжалуу системасынын жардамы менен бардык продукттар боюнча өз катышуучуларына карата кредиттик тобокелдиктердин ордун жабууга тийиш.

7-принцип: Ликвиддүүлүк тобокелдиги

Финансы рынокторунун инфраструктурасы ликвиддүүлүк тобокелдигине натыйжалуу баа берип, контролдукка алып аны тескөөгө тийиш. Ал бир күндүк эсептешүүлөрдү, операциялык күн ичиндеги эсептешүүлөрдү жана төлөм милдеттенмелери боюнча көп күндүк эсептешүүлөрдү жогорку ишенимдүүлүктө жүзөгө ашыруу үчүн жетиштүү ликвиддүү ресурстарга ээ болууга тийиш (бардык зарыл валюталарда). Бул иш багыты кооптуу жагдайда Финансы рынокторунун инфраструктурасы үчүн эң эле олуттуу кредиттик тобокелдикти алып келиши мүмкүн болгон бир катышуучунун же анын аффилирленген компанияларынын милдеттенмелерди аткарбай коюшун кошо алганда, келип чыгышы ыктымал болгон стресс-сценарийлердин кеңири чөйрөсүнүн алкагында, бирок рыноктук жагдайда ишке ашырылышы мүмкүн.

Эсептешүүлөр

8-принцип: Эсептешүүлөрдүн аягына чыгышы

Финансы рынокторунун инфраструктурасы эсептешүүлөрдүн толук жана анык аягына чыгышын кеминде валюталоо күнүнүн акырына камсыз кылууга тийиш. Зарыл же артыкчылык берилген учурларда, финан-

сы рынокторунун инфраструктурасы операциялык күн ичинде же айкын убакыт ыргагында эсептешүүлөрдүн аягына чыгышын да камсыз кылууга тийиш.

9-принцип: Акчалай эсептешүүлөр

Финансы рынокторунун инфраструктурасы, эгерде мындай мүмкүнчүлүк жана каражаттар бар болсо, борбордук (улуттук) банктын каражаттарында акчалай эсептешүүлөрдү жүзөгө ашырууга тийиш. Эгерде борбордук (улуттук) банктын каражаттары пайдаланылбаса, финансы рынокторунун инфраструктурасы коммерциялык банктардын каражаттарын пайдалануу менен келип чыккан кредиттик тобокелдикти жана ликвиддүүлүк тобокелдигин азайтууга жана катуу контролдукка алууга тийиш.

10-принцип: Иш жүзүндө сунуштоо

Финансы рынокторунун инфраструктурасы айкын инструменттерди же товарларды сунуштоо боюнча өзүнүн милдеттенмелерин так аныктоого, иш жүзүндө сунуштоого байланыштуу тобокелдиктерди аныктоого, контролдоого жана тескөөгө тийиш.

Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийлери жана наркка алмаштыруунун эсептешүү системалары

11-принцип: Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийлери

Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи коопсуздукту камсыз кылууга, баалуу кагаздарды сактоого жана берүүгө байланыштуу тобокелдиктерди кыскартууга жана тескөөнү жүзөгө ашырууга мүмкүндүк берген эрежелерди жана жол-жоболорду аныктоого тийиш. Баалуу кагаздардын борбордук депозитарийи аларды документ тариздөөсүз өткөрүп берүү үчүн иммобилизацияланган же дематериализацияланган формада сактоого тийиш.

12-принцип: Наркка алмаштыруунун эсептешүү системалары

Эгерде финансы рынокторунун инфраструктурасы өз ара байланышкан эки милдеттенмелерге ээ бүтүмдөр боюнча (мисалы, баалуу кагаздар менен бүтүмдөр же валюталык бүтүмдөр) эсептешүүлөрдү жүзөгө ашырса, анда ал бир милдеттенме боюнча акыркы эсептешүүлөрдү башка милдеттенме боюнча акыркы эсептешүүлөрдөн кийин жүргүзүү менен бүтүмдүн катышуучусунун тобокелдигин алып салууга тийиш.

Милдеттенмелерди аткарбаган учурда башкаруу

13-принцип: Катышуучу тарабынан милдеттенмелерди аткарбоого тиешелүү эрежелер жана жол-жоболор

Финансы рынокторунун инфраструктурасы катышуучу тарабынан милдеттенмелерди аткарбаган учурда башкаруунун натыйжалуу жана так аныкталган эрежелерине жана жол-жоболоруна ээ болууга тийиш. Бул эрежелер жана жол-жоболор финансы рынокторунун инфраструктурасы жоготууларды азайтуу, ликвиддүүлүккө басым көрсөтүү жана ал тарабынан өз милдеттенмелерин аткарылышын улантуу үчүн өз убагын-

да чараларды көрүү мүмкүнчүлүгүн камсыз кылуу үчүн иштелип чыгууга тийиш.

14-принцип: Сегрегация жана бир абалдан экинчи абалга өтүү

Борбордук (улуттук) банк катышуучу кардарлардын позицияларынын сегрегацияланышын жана өтүүсүн камсыз кылуучу жана бул позицияларга карата борбордук контрагенттер тарабынан сунушталган күрөөлүк камсыздоонун эрежелерин жана жол-жоболорун белгилөөгө тийиш.

Жалпы коммерциялык жана операциялык тобокелдикти башкаруу

15-принцип: Жалпы коммерциялык тобокелдик

Финансы рынокторунун инфраструктурасы жалпы коммерциялык тобокелдикти аныктоого, контролдоого жана тескөөгө жана ал бул чыгымдар сатып өткөрүлгөн учурда иштеп жаткан ишкана катары операцияларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү жүзөгө ашырууну уланта алышы үчүн өздүк каражаттарынын эсебинен каржылануучу жана потенциалдуу жалпы коммерциялык чыгымдардын ордун жабуу үчүн жетиштүү болгон ликвиддүү таза активдерге ээ болууга тийиш. Мындан тышкары, ликвиддүү таза активдердин өлчөмү орчундуу операцияларды жана кызмат көрсөтүүлөрдү калыбына келтирүүнү же тартипке салынган жыйыштырууну камсыз кылуу үчүн жетиштүү болууга тийиш.

16-принцип: Депозитардык жана инвестициялык тобокелдиктер

Финансы рынокторунун инфраструктурасы өзүнүн жеке активдерин жана өз катышуучуларынын активдерин коргоого, жоготуулар тобокелдигин жана бул активдерге пайдалануу мүмкүндүгүнүн кечиктирилишин минималдаштырууга тийиш. Финансы рынокторунун инфраструктурасы минималдуу кредиттик жана рыноктук тобокелдиктер жана ликвиддүүлүк тобокелдиги менен инструменттерге инвестициялоого тийиш.

17-принцип: Операциялык тобокелдик

Финансы рынокторунун инфраструктурасы мүмкүн болуучу ички сыяктуу эле, тышкы операциялык тобокелдиктеринин булактарын аныктоого жана талаптагыдай системаларды, саясатты, жол-жоболорду жана контролдоо каражаттарын пайдалануунун эсебинен алардын таасирин начарлатууга тийиш. Системалар коопсуздуктун жогорку деңгээлин жана операциялык ишенимдүүлүктү камсыз кылуу үчүн иштелип чыгууга жана аны жогорулатууга мүмкүн болгон өткөрүү жөндөмдүүлүгүнө ээ болууга тийиш. Иш үзгүлтүксүздүгүнө башкаруу операцияларды өз убагында калыбына келтирүүгө жана Финансы рынокторунун инфраструктурасынын милдеттерин, анын ичинде ишинде кеңири масштабдуу же олуттуу бузуулар орун алган учурда аткарууга тийиш.

Кируу мүмкүндүгү

18-принцип: Кируу мүмкүндүгүнө жана катышууга карата талаптар

Финансы рынокторунун инфраструктурасы адилеттүү жана ачык кирүүнү камсыз кылуучу тобокелдикти эске алуучу объективдүү жана катышуунун жалпыга белгилүү критерийлерин кабыл алууга тийиш.

19-принцип: Катышуунун көп деңгээлдүү түзүмү

Финансы рынокторунун инфраструктурасы катышуунун көп деңгээлдүү түзүмүнөн улам, дуушар болгон олуттуу тобокелдиктерди аныктоого, контролдоого жана тескөөгө тийиш.

Бир же бир нече финансы рынокторунун инфраструктурасы менен байланышты түзгөн финансы рынокторунун инфраструктурасы бул байланыш менен шартталган тобокелдиктерди аныктоого жана контролдоого жана мындай тобокелдиктерди тескөөгө тийиш.

Натыйжалуулук

21-принцип: Натыйжалуулук

Финансы рынокторунун инфраструктурасы ал тейлеген катышуучуларынын жана рыноктордун муктаждыктарын натыйжалуу канааттандырууга тийиш.

22-принцип: Билдирүүлөрдү берүү жол-жоболору жана стандарттары

Финансы рынокторунун инфраструктурасы натыйжалуу төлөмдөрдү, клиринг, эсептешүүлөрдү жана документ жүргүзүүнү камсыз кылуу үчүн эл аралык деңгээлде кабыл алынган билдирүүлөрдү берүүнүн тиешелүү жол-жоболорун жана стандарттарын пайдаланууга же жок дегенде тейлөөгө тийиш.

Ачык-айкындуулук

23-принцип: Эрежелерди, негизги жол-жоболорду жана рыноктук маалыматтарды ачып көрсөтүү

Финансы рынокторунун инфраструктурасы так жана бардык тараптан камтуучу эрежелерди жана жол-жоболорду белгилөөгө жана анын катышуучуларына финансы рынокторунун инфраструктурасында алардын катышуусу байланыштуу болгон тобокелдиктер, комиссиялык жана башка олуттуу чыгашалар тууралуу так түшүндүрмө алууга мүмкүн кылуучу жетиштүү түрдө маалыматты берүүгө тийиш.

24-принцип: Соода репозиторийлер менен рыноктук маалыматтарды ачып көрсөтүү

Соода репозиторийи так маалыматтарды компетенттүү органдарга жана коомчулукка алардын керектөөлөрүнө ылайык өз убагында берүүгө тийиш.

Борбордук (улуттук) банктардын негизги принциптерди колдонуу боюнча
МИЛДЕТТЕРИ

А. Борбордук (улуттук) банк төлөм системасына карата өзүнүн максаттарын так аныктоого жана өзүнүн ролун жана системалуу түрдө маанилүү болгон төлөм системасына карата ылайыктуу саясаттын негизги түрлөрүн жалпыга маалымдоого тийиш.

В. Борбордук (улуттук) банк ал тескеп жаткан системанын негизги принциптеринин сакталышын камсыз кылууга тийиш.

С. Борбордук (улуттук) банк ал тескөөгө албаган системалардын негизги принциптеринин сакталышына көзөмөлдүктү ишке ашырууга жана мындай көзөмөлдүктү ишке ашыруу үчүн мүмкүнчүлүккө ээ болууга тийиш.

Д. Төлөм системаларынын коопсуздугун жана натыйжалуулугун негизги принциптер аркылуу камсыз кылууда борбордук (улуттук) банк башка борбордук банктар жана кайсы болбосун башка тиешелүү улуттук же чет өлкө мекемелери менен кызматташууга тийиш.

Борбордук (улуттук) банктардын, финансы рынокторунун инфраструктурасы жагында жөнгө салуучулардын жана компетенттүү органдардын
МИЛДЕТТЕРИ

А милдети: Финансы рынокторунун инфраструктурасын жөнгө салуу, ага көзөмөлдүктү жүзөгө ашыруу жана байкоого алуу

Финансы рынокторунун инфраструктурасы борбордук (улуттук) банк, рыноктун жөнгө салуучусу жана башка компетенттүү орган тарабынан талаптагыдай жана натыйжалуу жөнгө салуунун, көзөмөлдүн жана байкоонун объектеринен болуп саналат.

В милдети: Жөнгө салуу, көзөмөлдөө жана байкоо жагында ыйгарым укуктар жана ресурстар

Борбордук (улуттук) банктар, рыноктун жөнгө салуучулары жана башка компетенттүү органдар финансы рынокторунун инфраструктурасын жөнгө салуу, көзөмөлдөө жана байкоо жагында өз милдеттерин натыйжалуу аткаруу үчүн зарыл болгон ыйгарым укуктарга жана ресурстарга ээ болууга тийиш.

С милдети: Финансы рынокторунун инфраструктурасына карата максаттарды жана саясатты ачык көрсөтүү.

Борбордук (улуттук) банктар, рыноктун жөнгө салуучулары жана башка компетенттүү органдар финансы рынокторунун инфраструктурасын жөнгө салууга, алардын ишине көзөмөл жана байкоо жүргүзүүгө карата өзүнүн саясатынын принциптерин так аныктоого жана жалпыга ачып көрсөтүүгө тийиш.

Д милдети: Финансы рынокторунун инфраструктурасына карата принциптерди колдонуу.

Борбордук (улуттук) банктар, рыноктун жөнгө салуучулары жана башка компетенттүү органдар финансы рынокторунун инфраструктурасына карата принциптерди бекитүүгө жана аларды ырааттуу колдонууга тийиш.

Е милдети: Башка органдар менен кызматташуу.

Борбордук (улуттук) банктар, рыноктун жөнгө салуучулары жана башка компетенттүү органдары финансы рынокторунун инфраструктурасынын коопсуздугун жана натыйжалуулугун жогорулатуу үчүн улуттук сыяктуу эле, эл аралык деңгээлде да бири-бири менен кызматташууга тийиш.

Төлөм системаларынын операторлору жана катышуучулары тарабынан
Кыргыз Республикасынын Улуттук банкына сунушталуучу
МААЛЫМАТТАРДЫН ТИЗМЕСИ

I. Үзгүлтүксүз статистикалык маалымат

1. Статистикалык отчеттор төлөм системасынын, төлөм уюмунун оператору, электрондук акча чыгаруучу банктар, ошондой эле, эгерде оператор Кыргыз Республикасынын резиденти болуп саналбаса, катышуучулар тарабынан ар айлык негизде отчеттук мезгилден кийинки айдын 15нен кечиктирбестен сунушталат.

2. Отчеттор төмөндөгү маалыматтарды камтууга тийиш:

- системанын пайдалануучуларынын/катышуучуларынын саны;
- бир күндө/айда ишке ашырылуучу күндөлүк төлөмдөрдүн көлөмү жана саны;
- төлөм системасынын 5 кыйла ири катышуучуларына туура келген төлөмдөрдүн көлөмүнүн жана санынын үлүшү (концентрациялануу коэффиценти);
- жеке адамдар жана юридикалык жактар үчүн өзүнчө пайдаланылуучу төлөм инструменттери боюнча төлөмдөр;
- нак эмес төлөмдөрдү ишке ашыруу үчүн жеке адамдарга жана юридикалык жактарга ачылган пайдаланылуучу эсептер боюнча төлөмдөр;
- себептерин көрсөтүү менен система тарабынан иргөөгө кабыл алынбаган төлөмдөр;
- төлөм системаларында катталган тобокелдиктер (операциялык, финансылык жана башка тобокелдиктер);
- системалардан пайдалануу деңгээли;
- жана башкалар.

II. Төлөм системасынын оператору (катышуучулары)
тарабынан баа берүү

1. Системалуу мааниге ээ, маанилүү жана улуттук төлөм системаларынын операторлору үч жылда кеминде бир жолу өз системаларынын иштешине баа берүү жүргүзөт жана талап боюнча Улуттук банкка документтерди (келишимдер, операциялык эрежелер, ички ченемдик документтер, буйруктар ж.б.у.с) кошо тиркөө менен баа берүүнүн жыйынтыктарын сунуштайт.

2. Жаңы төлөм системаларынын операторлору системаны каттоо/лицензиялоо баскычында Улуттук банкка система жана анын ээси тууралуу толук маалыматты сунуштоого тийиш.

3. Баа берүү иши системалардын категорияларына ылайык жүргүзүлүүгө (системалуу мааниге ээ, маанилүү, жаңы) жана ар бир багыт боюнча толук маалымат сунушталууга тийиш.

4. Улуттук банктын талаптарынын аткарылышына баа берүү, систе-

манын оператору тарабынан ишке ашырылган системага баа берүүнүн ажырагыс бөлүгүнөн болуп саналат.

5. Төлөм системаларынын операторлору/катышуучулары системанын жаңы сервистерин/продукттарын иштеп чыгуу (өркүндөтүү) баскычында өзүнүн ниети тууралуу Улуттук банкка алдын ала маалымдоого жана иштелип чыккан сервис/продуктуну, системада болжолдонуучу өзгөртүүлөрдү/толуктоолорду сүрөттөп жазылуучу толук маалыматты тиркөө менен Улуттук банкка жөнөтүүгө тийиш.

1. Баа берүүгө карата тиркелүүчү материалдар/документтер төмөнкү багыттар боюнча кеңири маалыматты камтууга тийиш:

1. Жалпы маалымат

– Системанын оператору жана ээлик кылуучусу.

– Системанын иш багыты.

– Системанын ишин жөнгө салган ченемдик укуктук база.

– Иш регламенти, иштөө принциптери.

– Программалык камсыздоо.

– Төлөм системасынын персоналы.

1.1. Системанын түзүмү жана эсептешүү.

1.2. Статистика:

– Катышуучулардын саны (тике, тике эмес, адистештирилген).

– Бир күн ичиндеги төлөмдөрдүн/каторуулардын орточо саны жана көлөмү.

– Алардын ичинен ири суммадагы төлөмдөр/каторуулар.

– Системадагы төлөмдүн/каторуунун орточо наркы.

– Төлөмдүн/каторуу наркынын өлчөмүнүн анын өткөрүү убактысынан жана өлчөмүнөн көз карандылыгы.

– жана башкалар.

1.3. Кошумча маалымат:

1.3.1. Төлөмдөрдү/каторууларды кабыл алуудан баш тартуунун себептери.

– катага жол берилген же реквизиттери толук көрсөтүлбөгөн документтер;

– лимиттен ашуу;

– жана башкалар.

1.3.2. Кине коюулар боюнча иш алып баруу тартиби.

1.3.3. Төлөм системасына өзгөртүүлөрдү киргизүү же аны өркүндөтүү боюнча пландар.

2. Ачык-айкындуулук жана финансылык тобокелдиктерди терең түшүнүү

2.1. Финансылык тобокелдиктерге карата принциптер, эрежелер жана жол-жоболор.

2.2. Маселелерди чечмелеп баяндоо:

– Система ишинин тактыгы жана толуктугу.

- Тобокелдиктерди тескөө.
- Катышуучуларга системадан пайдалануу мүмкүнчүлүгү сунушталганбы.

- Оператордун жана катышуучулардын иш-аракеттеринин эркиндиги, укуктары жана милдеттери.

- Штаттан тышкаркы жагдайларда чечимдерди кабыл алуу.

- Катышуучулардын ишине мониторинг жүргүзүүнү уюштуруу.

2.3. Тобокелдиктерди тескөө үчүн маалыматтарды өз убагында жана жеткиликтүү берүү.

2.4. Катышуучуларга тобокелдиктерге дуушар болуу жагдайын толук түшүнүүсүн камсыз кылуучу чаралар.

3. Кредиттик тобокелдикти жана ликвиддүүлүк тобокелдигин тескөө:

3.1. Катышуучулардын финансылык тобокелдиктери.

3.2. Кредиттик тобокелдикти тескөө инструменттери:

- Мүчө болуунун эрежелери (капиталга карата талаптар, күрөөнү алдын ала каржылоо ж.б.у.с.).

- Төлөмдөрдү кабыл алуу жана алар боюнча акыркы эсептешүүлөр ортосундагы минималдуу жана максималдуу мөөнөт аралыгы.

- Катышуучулардын бири банкрот абалында калган учурда алардын ортосунда жоопкерчиликти бөлүштүрүү.

3.3. Ликвиддүүлүк тобокелдигин тескөө боюнча инструменттер:

- Кезектүүлүк механизмдери.

- Ликвиддүүлүк булактары.

- Бир күндүк кредит.

- Төлөмдөр агымын убакыт, нарк боюнча бөлүштүрүү.

- Оператордун системанын ликвиддүүлүгүн камсыз кылуу боюнча аныкталган же так белгиленбеген милдеттенмелери.

3.4. Жалпы мүнөздөгү инструменттер:

- Катышуучулардын эсептериндеги калдыктары жана өз позициялары жөнүндө маалыматтан пайдалана алуу мүмкүнчүлүгү.

- Системанын оператору тарабынан мониторинг.

3.6. Ликвиддүүлүк тобокелдигин жана кредиттик тобокелдикти тескөөгө карата түрткү берүү.

- Катышуучулардын ортосунда чыгымдарды бөлүштүрүү механизми.

- Ликвиддүүлүк тобокелдигине жүргүзүлгөн контролдукка жараша баа түзүү.

4. Операциялардын акыркы жана кайтарылбаган мүнөзү.

4.1. Төлөмдөрдүн/каторуулардын ар бир баскычында кайтарылбоо деңгээли.

4.2. Система же катышуучу-алуучу тарабынан төлөмдү/каторууну кабыл албоонун шарттары.

4.3. Төлөмдү/каторууну кабыл алуудан баш тартууда катышуучунун маалымдуулугу.

4.4. Ликвиддүүлүк жок болгон учурда күндүн акырында позицияларды жабуу.

4.5. Иш регламентине ылайык келишин камсыз кылуу боюнча айып-тык төлөмдөр жана башка санкциялар түрүндөгү расмий механизмдер.

4.6. Толук эсептешүүнү расмий тастыктоо.

4.7. Каталардын кесепетин жоюу.

5. Клирингдик системалар.

5.1. Таза сальдону көп тараптуу өз ара эсептешүү негизинде эсептөө.

5.2. Таза позициялар боюнча эсептешүүлөрдү иргөө.

5.3. Клирингдин катышуучуларынын таза позициялары тууралуу маалымат.

5.4. Катышуучулар тарабынан үстөк ликвиддүүлүктөн коргонуу.

5.5. Банкрот болгон катышуучунун дебеттик позициясынын ордун жабуу.

5.6. Катышуучунун дебеттик позициясынын ордун жабуу үчүн күрөө же резервдик фонд.

5.7. Системада ликвиддүүлүктү камсыз кылуу боюнча акыркы инстанция.

5.8. Клирингдик системанын оператору.

5.9. Акыркы эсептешүүнү камсыз кылуу боюнча жол-жоболор жана ликвиддүүлүктү тескөө механизмдери.

5.10. Бир катышуучунун, эки катышуучунун кудуретсиздиги учурунда акыркы эсептешүүнү камсыз кылуу.

6. Эсептешүү активдери

6.1. Эсептешүүлөр үчүн активдер.

6.2. Коммерциялык банктын Улуттук банктагы корреспонденттик эсебинде турган каражаттар.

6.3. Эсептешүү банкынын ликвиддүүлүгүнө, кредитти төлөө жөндөмдүүлүгүнө баа берүү үчүн критерийлер.

6.4. Төлөм системасынын катышуучуларын системанын банкроттукка дуушарлануусунан коргоо чаралары.

6.5. Активдерди активдердин башка түрлөрүнө өзгөртүү.

6.6. Чет өлкө валютасындагы активдер.

7. Коопсуздук жана операциялык ишенимдүүлүк

7.1. Төлөм системасынын коопсуздук түзүмү.

7.2. Системанын ишине мезгил-мезгили менен аудит жүргүзүү.

7.3. Системанын иш жүзүндөгү абалы боюнча документтер.

7.4. Компьютердик системалардын жана маалыматтарды берүү боюнча алар менен байланышкан түйүндөрдүн коопсуздук жана ишенимдүүлүк деңгээлине көз карандысыз текшерүүнү жүргүзүү.

7.5. Программалык модулда операцияларды аткаруунун олуттуу түрдө белгилүү бир ырааттуулугун болушу.

7.6. Учурдагы маалыматты резервге коюу каражаттары.

7.7. Системаны толук калыбына келтирүү боюнча максаттуу деңгээл.

7.8. Иш үзгүлтүксүздүгү:

– Жөнөкөйлүк жана ыңгайлуулук.

– Система боюнча документтерде үзгүлтүксүздүк механизмдерин чагылдыруу.

– Кризистик тескөө жана системанын документтеринде маалыматтарды таркатуу боюнча жол-жоболорду чагылдыруу

7.9. Кооптуу жагдайларда иш жигердүүлүгүн калыбына келтирүү боюнча пландар.

7.10. Системаны калыбына келтирүү боюнча текшерүүлөрдүн мезгил аралыгы.

7.11. Акыркы 3 жылдагы статистика.

7.12. Системанын коопсуздук жана операциялык ишенимдүүлүк деңгээли.

7.13. Системанын операторунда жана/же катышуучусунда кардарлардын операцияларына терроризмди каржылоого жана кылмыш жолу менен алынган кирешелерди легалдаштырууга каршы аракеттенүү предмети талдап-иликтөөлөрдү жүргүзүү жыйынтыгынын болушу.

7.14. Төлөмдөрдүн өткөрүүгө карата белгиленген лимиттер же чектөөлөр .

8. Ыңгайлуулук жана натыйжалуулук

8.1. Баа түзүүнүн расмий саясаты.

8.2. Төлөмдөрдү/каторууларды өткөрүү мөөнөттөрү.

8.3. Банктардын ассоциациялары жана катышуучулары менен өз ара аракеттенүү.

8.4. Тарифтер боюнча саясаттын механизмдери, жол-жоболору жана чаралары.

8.5. Төлөмдөрдү/каторууларды толук иргөөнүн мөөнөттөрү.

8.6. Сарптоолорго жана түшкөн пайдага талдап-иликтөө.

8.7. Төлөм системасынын натыйжалуулугун өркүндөтүү боюнча чаралар.

8.8. Системанын пайдалануучулары үчүн төлөмдөрдү/каторууларды өткөрүүнүн натыйжалуулугу жана ыңгайлуулугу.

9. Системадан пайдалана алуу мүмкүнчүлүгү

9.1. Системадан пайдалана алуу мүмкүнчүлүгү үчүн шарттар, эрежелер жана талаптар.

9.2. Төлөм системасынын тике катышуучулары.

9.3. Клиринг системасынан кыйыр түрдө пайдалануу мүмкүнчүлүгү.

9.4. Катышуучулардын төлөмдөрүн/каторууларын жүзөгө ашыруу тартиби жана эрежелери.

9.5. Тарифтер.

9.6. Катышуучунун системадан чыгуусу.

9.10. Катышуу боюнча объективдүү жана жалпыга маалым болгон критерийлер.

10. Системаны жетектөө

10.1. Жалпы сүрөттөп жазуу.

10.2. Консенсуска жетүү үчүн механизмдер.

10.3. Төлөм системасынын операторунун кыска жана орто мөөнөттүү бизнес-пландары.

10.4. Иш жыйынтыгы боюнча отчет.

10.5. Системанын менчик ээлери жана анын жетекчилиги жөнүндө маалымат.

10.6. Системадагы өзгөртүүлөр жөнүндө ири чечимдерди кабыл алуу жол-жобосу.

10.7. Бардык негизги принциптерге толук ылайык келүүнү камсыз кылуу боюнча пландар.

10.8. Акыркы үч жылдагы проблемалар жана маселелер.

10.9. Ишке ашыруу процессинде турган өзгөртүүлөр жана реформалар.

10.10. Жетекчилик механизмдеринин натыйжалуулугу, отчеттуулугу жана ачык-айкындуулугу.

2. Төлөм системаларынын операторлорунун жана катышуучуларынын, электрондук акча чыгаруучу банктардын Улуттук банктын талаптарына ылайык келиши

1. Төлөм системасынан пайдалануу талаптарын сактоо.

2. Улуттук банктын ченемдик документтеринин талаптарын сактоо.

3. Улуттук банктын коопсуздук талаптарын сактоо:

1) төлөмдөрдү кабыл алууда жана иргөөдө купуялуулук, бүтүндүк, аутентификация. Системаны дайыма тестирлөө планынын болушу жана сүрөттөлүп жазылышы;

2) төлөмдөрдү ишке ашыруу системасынын коопсуздук деңгээлинин ишенимдүүлүгү жана анын үзгүлтүксүз иштөөсү:

– аппараттык каражаттардын жана байланыш линияларынын бузулушу менен байланыштуу тобокелдиктерди төмөндөтүү (төлөмдөрдү жүргүзүү системасы менен байланыштуу жабдуулар орнотулган жайда башка адамдардын кирүүсүн чектөө);

– программалык камсыздоодо же анын модификациясында каталар менен байланыштуу тобокелдиктерди төмөндөтүү;

– электрондук төлөм документтеринин авторлугунан баш тартуу же алуу фактылары боюнча, ошондой эле байланыш каналдары боюнча берүүдө маалыматтардын таркатылышынан жана бурмаланышынан улам тобокелдиктерди төмөндөтүү;

3) электрондук төлөмдөрдү жүргүзүүдө жана банктын ыйгарым укуктуу адамдарынын өздүк ачыктар менен иштөөсүндө купуялуулук, ишенимдүүлүк жана коопсуздук шарттарын сактоо жана аларды сактоонун жана пайдалануунун эрежелерин сактоо.

4. Төлөм документтерин толтурууга карата талаптарды аткаруу:

1) төлөм документтеринин Улуттук банк тарабынан белгиленген форматтарына карата талаптарды сактоо;

2) төлөмдөрдү кабыл алуу жана иргөө үчүн жооптуу адамдардын кол тамгаларынын болушу;

3) мөөрлөрдүн жана штамптардын так оттискаларынын болушу;

4) төлөм документтеринин реквизиттерин толтуруу жана мөөрлөрдү, штамптарды жана кол тамгаларды алар үчүн белгиленген тилкелерде жана бул тилкелердин чегинде гана коюу;

5) төлөмдөрдү жүзөгө ашыруу үчүн бардык зарыл болгон реквизиттердин болушу жана алардын туура толтурулушу;

6) төлөмдүн багытынын анын кодуна ылайык келүүсү;

7) төлөм документтеринде оңдоолордун, өчүрүп тазалоолордун жана оңдоочу суюктуктардын пайдаланышынын бар/жок экендиги.

5. Электрондук төлөм документтерин жүргүзүүдө талаптарды аткаруу:

1) төлөмдү жүргүзүү үчүн зарыл болгон бардык реквизиттердин болушу;

2) электрондук төлөм документинин бардык реквизиттеринин анын кагаз түрүндөгүсүнө ылайык келиши;

3) ар бир төлөм документинде тиешелүү цифралык кол тамгаларынын болушу жана алардын аныктыгы;

4) төлөм документтеринде электрондук цифралык кол тамганы дайындалган жооптуу адамдар жана алардын ордун алмаштырган адамдар тарабынан гана пайдалануу;

5) электрондук төлөм документтерин берүүдө, паролдорду жана жашыруун ачкычтарды сактоодо коопсуздуктун талап кылынган деңгээлин сактоо;

6) электрондук төлөм документтерин Кыргыз Республикасынын мыйзамдарына жана Улуттук банктын ченемдик актыларына ылайык сактоону жана резервдик көчүрүүнү ишке ашыруу;

7) электрондук төлөмдөрдү жүргүзүүнүн белгиленген жол-жоболорун аткаруу;

8) электрондук төлөм документтеринин аныктыгын тастыктоо жол-жоболорун сактоо.

6. Ички ченемдик документтердин талаптарын сактоо:

1) оператордун төлөм операцияларын ишке ашыруу менен байланыштуу иштери боюнча так, толук документтештирилген ички жол-жоболорунун болушу.

2) төлөмдөрдү жүзөгө ашыруунун төлөмгө демилге көтөргөн кардардын документтерин кабыл алуудан баштап, төлөмдөрдү жүзөгө ашырууну тастыктоо жана кардарга маалымдоо менен аякташы боюнча ырааттуулугу;

3) төлөмдөрдү кабыл алуу, иргөө жана жөнөтүү операцияларын ишке ашырууда ар бир кызматкердин жоопкерчилигинин деңгээли;

4) төлөмдөрдү убагында өткөрбөөдө же кардардын төлөм нускооло-

рун бузууда банктын кардардын астындагы жоопкерчилиги (башка эсепке чегерүү, төлөмдөрдү өткөрбөө, суммаларды туура эмес көрсөтүү ж.б.);

5) төлөмдөрдү кабыл алуу, иргөө жана жөнөтүү операцияларын ички контролдоонун жол-жоболору.

6) кардарлардын операцияларына терроризмди каржылоого жана кылмыш жолу менен алынган кирешелерди легалдаштырууга каршы аракеттенүү предметине талдап-иликтөөлөрдү жүргүзүү ыкмасы.

7. Төлөмдөрдү жүргүзүүдө коопсуздуктун ички талаптарын сактоо:

1) коопсуздук саясаты төлөмдөрдү кабыл алуу жана иргөө системасынын мүнөздөмөлөрүнө ылайык келүүгө жана Улуттук банктын өзүнүн сыяктуу эле, анын кардарларынын дагы талаптарын канааттандыруучу коопсуздуктун зарыл болгон деңгээлин камсыз кылуу үчүн жетиштүү болууга тийиш;

2) коопсуздук саясатында, системага, анын аппараттык, программалык камсыздоосуна жана түйүнүнө системаны жана анын маалыматтарын сырттан сыяктуу эле, ичтен санкциясыз пайдалануу аракеттеринен коргоо үчүн физикалык жана логистикалык жактан пайдаланылышына контролдук аныкталууга тийиш;

3) жол-жоболордо төлөмдөрдүн өткөрүлүшүнө лимиттердин же чектөөлөрдүн тизмеси берилүүгө тийиш.

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ТОКТОМ

Бишкек ш., Т. Үметалиев көч., 101
2015-жылдын 27-июлундагы № 40/1

Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын эсептик чен өлчөмү жөнүндө

Кыргыз Республикасынын «Кыргыз Республикасынын Улуттук банкы жөнүндө» мыйзамынын 19 жана 43-беренелерине ылайык, Кыргыз Республикасынын Улуттук банк Башкармасы токтом кылат:

1. Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын эсептик чени жылдык 8,00 пайыз өлчөмүндө белгиленсин.
2. Токтом 2015-жылдын 28-июлунан тартып күчүнө кирет.
3. Экономика башкармалыгы токтом кабыл алынгандан кийинки жумуш күнү ичинде эсептик чен өлчөмү жөнүндө маалыматын Улуттук банктын расмий веб-сайтында жайгаштырылышы камсыз кылсын.
4. Ушул токтомдун аткарылышына контролдук Кыргыз Республикасынын Улуттук банкынын Төрагасынын орун басары Н. Жениш мырзага жүктөлсүн.

Төраганын милдетин аткаруучу

Н. Жениш

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

г.Бишкек, ул. Уметалиева, 101
от 15 июля 2015 года № 38\1

О внесении изменений и дополнений в некоторые постановления Правления Национального банка Кыргызской Республики

В соответствии со статьями 7 и 43 Закона Кыргызской Республики «О Национальном банке Кыргызской Республики» Правление Национального банка Кыргызской Республики постановляет:

1. Внести изменения и дополнения в следующие постановления Правления Национального банка Кыргызской Республики (прилагаются):

- «Об утверждении Положения «Об операциях коммерческих банков с драгоценными металлами» от 26 августа 2009 года N 35/3;
- «Об утверждении Положения о лицензировании деятельности банков» от 2 марта 2006 года № 5/7.

2. Настоящее постановление распространяется на коммерческие банки, осуществляющие операции с драгоценными металлами.

3. Юридическому управлению:

- опубликовать настоящее постановление на официальном сайте Национального банка Кыргызской Республики;
- после официального опубликования направить настоящее постановление в Министерство юстиции Кыргызской Республики для внесения в Государственный реестр нормативных правовых актов Кыргызской Республики.

4. Настоящее постановление вступает в силу по истечении пятнадцати дней со дня официального опубликования.

5. Управлению методологии надзора и лицензирования довести настоящее постановление до сведения коммерческих банков, ОЮЛ «Союз банков Кыргызстана», областных управлений и представительства Национального банка Кыргызской Республики.

6. Контроль за исполнением настоящего постановления возложить на заместителя Председателя Национального банка Кыргызской Республики Орозбаеву Л. Дж.

Председатель

Т. Абдыгулов

**Приложение
к постановлению Правления
Национального банка Кыргызской Республики
от 15 июля 2015 года № 38\1**

Изменения и дополнения в некоторые нормативные правовые акты Национального банка Кыргызской Республики

1. Внести в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об утверждении Положения «Об операциях коммерческих банков с драгоценными металлами» от 26 августа 2009 года N 35/3 следующие изменения и дополнения:

в Положении «Об операциях коммерческих банков с драгоценными металлами», утвержденное вышеуказанным постановлением:

- по всему тексту слово «НБКР» заменить словами «Национальный банк» в различных падежных формах.

- в разделе I.:

- в пункте 1.1. слово «Кыргызском» заменить словом «Кыргызской»;

- в пункте 1.2.:

подпункт 1.2.1. изложить в следующей редакции:

«1.2.1. Драгоценные металлы - это:

- золото в аффинированных стандартных и мерных слитках;

- серебро в аффинированных стандартных и мерных слитках;

- платина в аффинированных стандартных и мерных слитках.»;

в подпункте 1.2.2. слова «Стандартные слитки драгоценных металлов» заменить словами «Аффинированные стандартные слитки драгоценных металлов»;

подпункт 1.2.3. изложить в следующей редакции:

«1.2.3. Аффинированные мерные слитки - изготовленные и маркированные слитки из драгоценных металлов, эмитируемые (выпускаемые) Национальным банком Кыргызской Республики или аффинажным предприятием, сертифицированным Лондонской ассоциацией рынка драгоценных металлов, массой 1000 грамм и менее, с содержанием химически чистого основного металла не менее 99,95-99,99 процентов лигатурной массы слитка для золота и не менее 99,90 процентов лигатурной массы слитка для серебра/платины»;

подпункт 1.2.5. признать утратившим силу;

в подпункте 1.2.10. слова «Как правило, по таким счетам банк выплачивает клиентам вознаграждение.» исключить;

в подпункте 1.2.11. слова «Как правило, эти счета клиентами используются в целях хранения драгоценных металлов в банке, и они выплачивают банку определенную плату.» исключить;

- первое предложение пункта 1.3. изложить в следующей редакции:

«1.3. Требования настоящего положения распространяются только на аффинированные стандартные и мерные слитки из драгоценных металлов.»;

- в разделе II.:

четвертый абзац пункта 2.1. изложить в следующей редакции:

«- предоставление кредитов банкам в драгоценных металлах, и получение кредитов от банков в драгоценных металлах;»;

- пункт 2.2. дополнить абзацем следующего содержания:

«- быть изготовленными в виде мерных слитков, в соответствии с Национальным Стандартом Кыргызской Республики (Кыргыз Мамлекеттик Стандарты (КМС) 1281:2015).»;

- первый абзац пункта 2.3. изложить в следующей редакции:

«Коммерческие банки, осуществляющие операции с драгоценными металлами в виде стандартных и мерных слитков (за исключением аффинированных мерных слитков драгоценных металлов, эмитируемых (выпускаемых) Национальным банком Кыргызской Республики), обязаны:»;

- пункт 2.3. между третьим и четвертым абзацами дополнить абзацем следующего содержания:

«- владеть специальным оборудованием, указанным в Приложении 2-1 для проведения экспресс анализа состава мерных слитков драгоценных металлов, в целях определения процентного содержания драгоценного металла и примесей;»;

- пункт 2.4. признать утратившими силу;

- пункт 2.7. дополнить подпунктами 2.7-1., 2.7-2., 2.7-3. следующего содержания:

«2.7-1. Банки открывают обезличенные металлические счета для осуществления операций по привлечению и размещению драгоценных металлов.

2.7-2. Для осуществления операций, связанных с переводом драгоценных металлов по обезличенным металлическим счетам, банки имеют право устанавливать корреспондентские отношения:

1) с Национальным банком Кыргызской Республики, для проведения операций с драгоценными металлами в виде аффинированных мерных слитков, эмитируемых (выпускаемых) Национальным банком Кыргызской Республики;

2) с банками-нерезидентами, для проведения операций с драгоценными металлами в виде аффинированных стандартных и мерных слитков других эмитентов.

2.7-3. Привлечение и размещение драгоценных металлов на обезличенные металлические счета может быть осуществлено путем перевода драгоценных металлов с других обезличенных металлических счетов, зачислением на обезличенные металлические счета драгоценных металлов при их физической поставке, а также зачислением драгоценных металлов, проданных клиенту, или драгоценных металлов, приобретенных банком.

Возврат драгоценных металлов с обезличенных металлических счетов клиентов возможен путем перевода драгоценных металлов на другие обезличенные металлические счета, снятием со счетов драгоценных металлов в физической форме, а также путем совершения сделки купли-продажи драгоценных металлов, числящихся на металлических счетах.»;

- пункт 2.9. дополнить абзацем вторым следующего содержания:

«Драгоценные металлы, принятые от клиента на хранение, не являются привлеченными средствами банка и не могут быть размещены им от своего имени и за свой счет.»;

- в разделе IV.:

в пункте 4.2. предложение «, равные лимитам для валют стран, подписавших 8-ю статью «Статей соглашения» с МВФ.» исключить.

дополнить Приложением 2-1 следующего содержания:

«Приложение 2-1
к Положению об операциях
коммерческих банков
с драгоценными металлами

ТЕХНИЧЕСКИЕ ТРЕБОВАНИЯ

к оборудованию для экспресс анализа аффинированных мерных слитков драгоценных металлов

Наименование	Назначение	Примечание
Рентгено-флуоресцентный анализатор	Экспресс анализ состава мерных слитков и монет (определение процентного содержания драгоценного металла и примесей)	Подтверждение состава золотого слитка с процентным содержанием золота 99,99 с измерением до сотых долей %
Специализированные электронные весы	Определение точного веса драгоценных металлов (мерных слитков и монет)	II (высокий) класс точности по ГОСТ 24104 с диапазоном измерения от 0,02 гр. до 120 гр.

».

2. Внести в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об утверждении Положения о лицензировании деятельности банков» от 2 марта 2006 года № 5/7 следующие изменения и дополнения:

в Положении «О лицензировании деятельности банков», утвержденном вышеуказанным постановлением:

- в главе 9:

пункт 9.3. изложить в следующей редакции:

«9.3. Банк при наличии лицензии может проводить операции:

1) с драгоценными металлами в виде аффинированных мерных слитков, эмитируемых (выпускаемых) Национальным банком Кыргызской Республики;

2) с драгоценными металлами в виде аффинированных стандартных и мерных слитков других эмитентов.

9.3-1. Для получения лицензии на право осуществления операций с драгоценными металлами в виде аффинированных мерных слитков, эмитируемых (выпускаемых) Национальным банком Кыргызской Республики, банки должны выполнять следующие требования:

1) размер уставного капитала должен соответствовать требованиям, установленным Национальным банком;

2) иметь квалифицированный персонал, прошедший специальное обучение в Национальном банке (подтверждается письмом Национального банка);

3) соблюдать экономические нормативы, установленные Национальным банком;

4) иметь утвержденные процедуры по проведению операций с драгоценными металлами в виде аффинированных мерных слитков, эмитируемых (выпускаемых) Национальным банком Кыргызской Республики.

9.3-2. Банки для проведения операций с драгоценными металлами в виде аффинированных стандартных и мерных слитков других эмитентов обязаны:

1) выполнять условия пункта 9.3-1.;

2) иметь квалифицированный персонал, имеющий опыт работы в данной сфере не менее одного года или иметь документ, подтверждающий прохождение стажировки или обучения по указанному направлению в течение последних пяти лет.

3) представить сведения о мерах, предпринятых банком для обеспечения надлежащих условий хранения и транспортировки драгоценных металлов;

4) представить сведения об условиях страхования (включая сведения о компании, с которой банк намерен заключить договор страхования и её финансовом положении);

5) представить подтверждение о выполнении других требований по проведению операций с драгоценными металлами, установленных пунктом 2.3 Положения «Об операциях коммерческих банков с драгоценными металлами»;

6) иметь бизнес – план и утвержденные политики по проведению операций с драгоценными металлами, разработанные с учетом требований Положения «Об операциях коммерческих банков с драгоценными металлами».»;

- в пункте 9.4.:

в абзаце первом после слов «с драгоценными металлами» дополнить словами «в соответствии с пп. 2 пункта 9.3»;

в подпункте 2 слова «протокол заседания Совета директоров, отражающий обсуждение вопроса и содержащий» исключить;

подпункт 4 изложить в следующей редакции:

«4) бизнес-план;»;

в подпункте 5 слова «(указанные сотрудники должны иметь опыт работы в данной сфере не менее одного года и свидетельство о специальном обучении на курсах по данному направлению)» исключить;

- главу 9 дополнить пунктом 9.4-1. следующего содержания:

«9.4-1. Для получения лицензии на право проведения банковских операций с драгоценными металлами в соответствии с пп.1 пункта 9.3, банк должен представить в Национальный банк следующие документы:

1) ходатайство банка о выдаче лицензии на право осуществления операций с драгоценными металлами в виде аффинированных мерных слитков, эмитируемых (выпускаемых) Национальным банком Кыргызской Республики;

2) решение Совета директоров на получение лицензии по проведению операций с драгоценными металлами в виде аффинированных мерных слитков, эмитируемых (выпускаемых) Национальным банком Кыргызской Республики;

3) процедуры по проведению операций с драгоценными металлами в виде аффинированных мерных слитков, эмитируемых (выпускаемых) Национальным банком Кыргызской Республики.».

- в пункте 1 Приложения 12:

подпункт 1.3. изложить в следующей редакции:

«1.3. Предоставлять кредиты банкам в драгоценных металлах и получать кредиты от банков в драгоценных металлах;»;

в подпункте 1.7.:

слово «юбилейных» исключить;

после слова «нумизматических» дополнить словом «(коллекционных)».

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

г.Бишкек, ул. Уметалиева, 101
от 15 июля 2015 года № 3812

О внесении дополнений в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «О некоторых нормативных актах Национального банка Кыргызской Республики» от 25 августа 2005 года № 26/5

В соответствии со статьями 7 и 43 Закона «О Национальном банке Кыргызской Республики», Правление Национального банка Кыргызской Республики постановляет:

1. Внести в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «О некоторых нормативных актах Национального банка Кыргызской Республики» от 25 августа 2005 года №26/5 прилагаемые дополнения;

2. Юридическому управлению:

- опубликовать настоящее постановление на официальном сайте Национального банка Кыргызской Республики;
- после официального опубликования направить настоящее постановление в Министерство юстиции Кыргызской Республики для внесения в Государственный реестр нормативных правовых актов Кыргызской Республики.

3. Настоящее постановление вступает в силу с 1 января 2016 года.

4. Управлению методологии надзора и лицензирования довести настоящее постановление до сведения коммерческих банков, Государственного банка развития Кыргызской Республики и специализированного финансово-кредитного учреждения ОАО «Финансовая компания кредитных союзов».

5. Контроль за исполнением настоящего постановления возложить на заместителя Председателя Национального банка Кыргызской Республики Л.Орозбаеву.

Председатель

Т.Абдыгулов

**Приложение
к постановлению Правления
Национального банка
Кыргызской Республики
от 15 июля 2015 года № 38\2**

**Дополнения в постановление Правления Национального банка
Кыргызской Республики «О некоторых нормативных актах
Национального банка Кыргызской Республики»
от 25 августа 2005 года № 26/5**

Внести в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «О некоторых нормативных актах Национального банка Кыргызской Республики» от 25 августа 2005 года №26/5 следующее дополнение:

в Положении «О Периодическом регулятивном банковском отчете», утвержденном вышеуказанным постановлением:

- в приложении 2 раздела 37:

подраздел 37.А дополнить столбцами 24, 25, 26 следующего содержания:

«24. Количество реструктуризаций».

«25. Код валютной структуры доходов заемщика».

«26. Код валюты дохода заемщика».

подраздел 37.Б1 дополнить столбцами 24, 25, 26 следующего содержания:

«24. Количество реструктуризаций».

«25. Код валютной структуры доходов заемщика».

«26. Код валюты дохода заемщика».

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

г.Бишкек, ул. Уметалиева, 101
от 15 июля 2015 года № 38\3

**О внесении дополнений и изменений в постановление Правления
Национального банка Кыргызской Республики «Об утверждении
Положения «О минимальных требованиях по управлению
кредитным риском в микрофинансовых организациях,
непривлекающих вклады (депозиты)»
от 25 сентября 2013 года № 35/14**

В соответствии со статьями 7 и 43 Закона «О Национальном банке Кыргызской Республики» Правление Национального банка Кыргызской Республики постановляет:

1. Внести в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об утверждении Положения «О минимальных требованиях по управлению кредитным риском в микрофинансовых организациях, непривлекающих вклады (депозиты)» от 25 сентября 2013 года № 35/14 дополнения и изменения (прилагаются).

2. Настоящее постановление вступает в силу по истечении пятнадцати дней со дня официального опубликования.

3. Юридическому управлению:

- опубликовать настоящее постановление на официальном сайте Национального банка Кыргызской Республики;
- после официального опубликования направить настоящее постановление в Министерство юстиции Кыргызской Республики для включения в Государственный реестр нормативных правовых актов Кыргызской Республики.

4. Управлению методологии надзора и лицензирования довести настоящее постановление до сведения ОЮЛ «Ассоциация развития исламской экономики, финансов и индустрии», Ассоциации микрофинансовых организаций, микрофинансовых организаций, ЗАО «ЭкоИсламикБанк», ОсОО ОЦ «Баракат».

5. Контроль за исполнением настоящего постановления возложить на заместителя Председателя Национального банка Л.Орозбаеву.

Председатель

Т. Абдыгулов

**Приложение
к постановлению Правления
Национального банка
Кыргызской Республики
от 15 июля 2015 года № 38\3**

**Дополнения и изменения в постановление Правления
Национального банка «Об утверждении Положения
«О минимальных требованиях по управлению кредитным риском
в микрофинансовых организациях, непривлекающих вклады
(депозиты)» от 25 сентября 2013 года № 35/14**

Внести в постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об утверждении Положения «О минимальных требованиях по управлению кредитным риском в микрофинансовых организациях, непривлекающих вклады (депозиты)» от 25 сентября 2013 года № 35/14, следующие дополнения и изменения:

в Положении «О минимальных требованиях по управлению кредитным риском в микрофинансовых организациях, непривлекающих вклады (депозиты)», утвержденном вышеуказанным постановлением:

- пункт 1 изложить в следующей редакции:

«1. Настоящее Положение разработано в соответствии с законами «О Национальном банке Кыргызской Республики», «О банках и банковской деятельности в Кыргызской Республике», «О микрофинансовых организациях в Кыргызской Республике», Правилами регулирования деятельности микрофинансовых компаний на территории Кыргызской Республики, Положением о создании микрокредитных компаний и микрокредитных агентств, а также другими нормативными правовыми актами и распространяется на микрофинансовые компании, непривлекающие вклады (депозиты), микрокредитные компании и микрокредитные агентства, в том числе осуществляющие операции по исламским принципам банковского дела и финансирования и имеющие «исламское окно» с учетом специальной терминологии (далее – МФО).»;

- пункт 2 изложить в следующей редакции:

«2. Целью настоящего Положения является определение минимальных требований к системе организации управления кредитным риском, вытекающим из всех сделок и операций, в том числе к кредитному договору и контрактам по исламским принципам банковского дела и финансирования для исламских МФО, порядку его заключения и к формированию в МФО адекватной системы управления кредитным риском.»;

- в пункте 3 слова «с Законом Кыргызской Республики» заменить на слова «с законами», слова «О микрофинансовых организациях в Кыргызской Республике» дополнить словами “, «О банках и банковской деятельности в Кыргызской Республике»”;

- в девятом абзаце пункта 5 после слова «микрокредит» дополнить словами «/микрофинансирование по исламским принципам банковского дела и финансирования»;

- дополнить пунктом 5-1. следующего содержания:

«5-1. Термины и определения, используемые в части исламских принципов банковского дела и финансирования, соответствуют терминам и определениям, приведенным в Законе «О банках и банковской деятельности в Кыргызской Республике» и нормативных правовых актах Национального банка, регулирующих деятельность МФО, осуществляющих свою деятельность по исламским принципам банковского дела и финансирования.»;

- Положение дополнить разделом 8 следующего содержания:

«8. ОСОБЕННОСТИ УПРАВЛЕНИЯ КРЕДИТНЫМ РИСКОМ В МФО, ОСУЩЕСТВЛЯЮЩИХ ОПЕРАЦИИ ПО ИСЛАМСКИМ ПРИНЦИПАМ БАНКОВСКОГО ДЕЛА И ФИНАНСИРОВАНИЯ

45. Внутренние нормативные документы по финансированию и типовые договоры МФО должны быть одобрены Шариатским советом. Шариатский совет должен быть независимым от Исполнительного органа и несет ответственность за соответствие сделок (договоров) банка стандартам Шариата.

46. Политика по финансированию МФО, осуществляющих операции по исламским принципам банковского дела и финансирования, дополнительно к требованиям, изложенным в главе 3 настоящего Положения, должна содержать перечень операций и сделок (договоров) в соответствии со стандартами Шариата.

47. МФО, имеющие «исламское окно», должны разработать политику по финансированию по операциям, осуществляемым в соответствии с исламскими принципами банковского дела и финансирования, которая должна соответствовать стандартам Шариата и должна быть одобрена Шариатским советом.

48. Во внутренних нормативных документах должны быть предусмотрены детальные описания каждого вида предоставляемого продукта финансирования, описывающие последовательность действий сотрудников МФО с момента рассмотрения заявки клиента до полного погашения клиентом обязательств по финансированию.

49. Из-за уникальных характеристик каждого вида активов кредитный риск должен оцениваться отдельно по каждому виду актива для осуществления соответствующего внутреннего контроля и управления риском.

50. МФО должны иметь типовые договоры по каждому виду продукта финансирования, предусматривающие: наименование сторон, предмет договора, основные условия предоставления финансирования, график погашения, условия и порядок действия в случаях при наступлении непреодолимой силы (форс-мажор), порядок взаимодействия МФО и клиента. Типовые договоры по каждому продукту финансирования должны

быть составной частью основного нормативного документа МФО, регламентирующего порядок его осуществления, порядок взимания штрафов и направления их на благотворительные цели.

51. МФО следует обратить особое внимание на возникновение кредитного риска, связанного с инвестированием средств в капитал организаций в соответствии с договорами мудараба, мушарака (риск инвестиций в капитал). В этой связи в составе политики по финансированию МФО, помимо всех прочих требований, должны быть предусмотрены:

1) цели и критерии оценки инвестиций, включая механизм распределения прибыли/убытков;

2) альтернативные методы и сроки выхода из инвестиционного проекта, включая возможные условия продления или погашения инвестиционных договоров, выкупа инвестиций или их продажу;

3) другие положения, связанные с процедурой непрерывного мониторинга операций, порядок оценки партнеров, включая такие критерии, как итоги сотрудничества в прошлом, сроки размещения инвестиций и прочее.

52. МФО вправе предоставлять финансирование также под поручительство членов ГСО. В политике по финансированию должен быть предусмотрен перечень операций, разрешенных для финансирования ГСО.».

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

г.Бишкек, ул. Уметалиева, 101
от 15 июля 2015 года № 3814

Об утверждении «Политики по надзору (оверсайту) за платежной системой Кыргызской Республики»

В соответствии со статьями 3, 7 и 43 Закона «О Национальном банке Кыргызской Республики», Законом «О платежной системе Кыргызской Республики», Законом «О лицензионно-разрешительной системе в Кыргызской Республике», Правление Национального банка Кыргызской Республики постановляет:

1. Утвердить Политику по надзору (оверсайту) за платежной системой Кыргызской Республики (прилагается).

2. Настоящее постановление вступает в силу со дня официального опубликования.

3. С момента вступления в силу настоящего постановления признать утратившим силу постановление Правления Национального банка Кыргызской Республики «Об утверждении Политики по надзору за Платежной системой Кыргызской Республики» от 23 марта 2006 года N 7/8.

4. Юридическому управлению:

- опубликовать настоящее постановление на официальном сайте Национального банка Кыргызской Республики;
- после официального опубликования направить настоящее постановление Министерство юстиции Кыргызской Республики для включения в Государственный реестр нормативных правовых актов Кыргызской Республики.

5. Управлению платежных систем довести настоящее постановление до сведения структурных подразделений, областных управлений и представительств Национального банка в Баткенской области, операторов платежных систем и платежных организаций, коммерческих банков Кыргызской Республики.

6. Контроль за исполнением настоящего постановления возложить на заместителя Председателя Национального банка Кыргызской Республики Жеенбаеву Б.Ж.

Председатель

Т.Абдыгулов

**Приложение
к постановлению Правления
Национального банка
Кыргызской Республики
от 15 июля 2015 года № 3814**

**ПОЛИТИКА
по надзору (оверсайту) за платежной системой
Кыргызской Республики**

1. Общие положения

1. Настоящая Политика по надзору (оверсайту) за платежной системой Кыргызской Республики (далее – Политика) разработана в соответствии с Гражданским кодексом Кыргызской Республики, законами Кыргызской Республики «О Национальном банке Кыргызской Республики», «О банках и банковской деятельности в Кыргызской Республике», «Об электронном документе и электронной цифровой подписи», «О платежной системе Кыргызской Республики», «О лицензионно-разрешительной деятельности в Кыргызской Республике», Положением «О безналичных расчетах в Кыргызской Республике» и другими нормативными правовыми актами Кыргызской Республики, международными стандартами в области платежных систем.

2. Надзор (оверсайт) за платежной системой Кыргызской Республики – деятельность Национального банка Кыргызской Республики (далее – Национальный банк), направленная на обеспечение эффективного и бесперебойного функционирования платежной системы посредством контроля и мониторинга работы платежных систем на территории Кыргызской Республики для поддержания стабильного функционирования национальной финансовой системы и доверия к национальной валюте как средству наличного и безналичного расчета.

3. Настоящая Политика направлена на обеспечение стабильности совершения безналичных расчетов для пользователей (юридических и физических лиц), осуществляемых через платежную систему Кыргызской Республики.

4. Настоящая Политика определяет цель, принципы осуществления надзора (оверсайта) за платежной системой Кыргызской Республики, объекты и порядок осуществления надзора (оверсайта) Национальным банком, а также перечень инструментов, используемых для этих целей.

2. Термины и определения

Термины и определения, используемые в настоящей Политике, соответствуют терминам и определениям в документах, указанных в п.1

раздела 1 настоящей Политики. Дополнительно в настоящей Политике используются следующие термины и определения.

Новые платежные системы - это системы, которые только создаются и/или начинают функционировать на территории Кыргызской Республики и еще не получили разрешение/не прошли регистрацию в Национальном банке.

Значимая платежная система – это система, которая способствует поддержанию доверия населения к национальной валюте, как средству наличного и безналичного платежа и расчета, которая соответствует установленным Национальным банком критериям значимости платежных систем.

Другие платежные системы – платежные системы, новые и другие системы, не подпадающие под категорию системно-значимых, значимых или национальных платежных систем.

Межбанковская коммуникационная сеть (далее – МКС) – часть технической инфраструктуры платежной системы Кыргызской Республики, объединяющая Национальный банк и участников платежных систем, собственником которых является Национальный банк, предназначенная для обмена данными в режиме реального времени по торговым, платежным и статистическим системам между Национальным банком и участниками МКС.

Провайдер критических услуг – юридическое лицо, резидент или нерезидент Кыргызской Республики, предоставляющий услуги, связанные с информационными технологиями, по обмену сообщениями, приему и передаче платежей, сбои в работе которых могут негативно отразиться на бесперебойности функционирования системно-значимых и значимых платежных систем.

Системно-значимая платежная система – платежная система, в которой:

1) при сбоях в функционировании по операционным и техническим причинам возможно возникновение серьезных потрясений в национальной банковской системе или в национальной финансовой системе;

2) если неплатежеспособность одного из участников может привести к возникновению риска ликвидности у других участников и платежных систем, созданию «эффекта домино», что также может привести к серьезным потрясениям в национальной финансовой системе.

Система корреспондентских отношений – система, позволяющая осуществить трансграничные платежи и предоставлять иные услуги пользователям на основе договоров (агентских соглашений) о ведении корреспондентских счетов между финансово-кредитными учреждениями разных стран.

Эффективно функционирующая платежная система – система, правила и техническая инфраструктура которой способствуют развитию деловой активности пользователей (юридических и физических лиц) и которая позволяет снижать размер издержек операторов и тем самым

повышать уровень инвестиционной привлекательности оказания услуг по проведению платежей и расчетов пользователей.

3. Цель, задачи и принципы надзора (оверсайта) за платежной системой Кыргызской Республики

5. Основной целью осуществления надзора (оверсайта) за платежной системой Кыргызской Республики заключается в обеспечении стабильной работы финансовой системы страны и защите ее от возможного «эффекта домино», повышении эффективности и бесперебойности платежных систем и надежности платежных инструментов, защите интересов потребителей платежных услуг и поддержании доверия к национальной валюте как средству наличного и безналичного расчета.

6. Поддержание стабильного функционирования национальной финансовой системы предполагает удовлетворение требований пользователей в части:

а) сроков проведения платежей – гарантия осуществления расчета в пределах установленного законодательством срока;

б) бесперебойность платежей и расчетов – гарантия возврата денежных средств в сумме, размер которой определен законодательством, в случае неисполнения расчета платежной системой;

в) доступности платежных услуг – предоставление доступа к платежным услугам без ограничений для всех пользователей и в течение периода времени, востребованного пользователями, но ограниченный законодательством, устанавливающим регламент работы платежных систем;

г) стоимости по проведению платежей и расчетов – тариф за проведение платежа должен соответствовать ожидаемому пользователями уровню срочности, безопасности, доступности и уровню сервиса.

7. Для достижения цели надзора (оверсайта) за платежной системой Национальный банк выполняет следующие задачи:

а) проводит регистрацию и выдает разрешение/лицензию операторам платежных систем;

б) устанавливает порядок и осуществляет мониторинг за функционированием платежной системы Кыргызской Республики, в том числе:

– получает информацию от операторов платежных систем, организаций, оказывающих услуги по проведению платежей и расчетов; банков, выпускающих электронные деньги; провайдеров критических услуг и участников платежных систем;

– оценивает организацию построения платежной системы и анализирует функционирование отдельных платежных систем в соответствии с нормативными правовыми актами Национального банка;

в) оценивает качественные и количественные характеристики функционирования отдельных платежных систем на соответствие международным стандартам, в том числе Принципам для инфраструктуры финансовых рынков (ПИФР) (Приложение 1), в зависимости от степени

значимости платежной системы, а также установленным требованиям Национального банка;

г) применяет меры воздействия к операторам платежных систем; участникам платежных систем; банкам, выпускающим электронные деньги; платежным организациям; провайдерам критических услуг в целях активизации их деятельности по совершенствованию платежной системы, в том числе путем:

– разработки нормативных правовых актов, определяющих условия и порядок организации и функционирования платежных систем;

– проверки деятельности операторов и участников платежных систем, банков, выпускающих электронные деньги; платежных организаций, провайдеров критических услуг в соответствии с нормативными правовыми актами Национального банка;

– участия в принятии решений руководящим органом оператора платежной системы.

8. В целях эффективного надзора (оверсайта) за платежной системой Кыргызской Республики Национальный банк руководствуется следующими принципами:

1) Открытость и прозрачность политики по надзору (оверсайту) за платежной системой Кыргызской Республики. Национальный банк публично заявляет о своей политике по осуществлению надзора (оверсайта) за платежной системой Кыргызской Республики, в которой приводятся:

– статус, критерии значимости платежных систем;

– стандарты, которым должны соответствовать платежные системы, как организационно, так и функционально;

– содержание деятельности Национального банка по осуществлению надзора (оверсайта) за платежной системой Кыргызской Республики.

2) Следование международным стандартам. Национальный банк при установлении требований к платежным системам основывается на положениях международных стандартов и законодательства Кыргызской Республики в отношении платежных систем.

3) Соответствие полномочий и обязанностей. Национальный банк предпринимает меры в отношении поддержания достаточных ресурсов, включая квалифицированный персонал, соответствующую организационную структуру (подразделение) Национального банка, ответственную за осуществление надзора (оверсайта) за платежной системой Кыргызской Республики, позволяющие эффективно использовать эти ресурсы; методы и инструменты надзора (оверсайта) за платежной системой для достижения Национальным банком целей проведения надзора (оверсайта).

4) Последовательность в проведении надзора (оверсайта). При осуществлении надзора (оверсайта) за платежной системой Кыргызской Республики Национальный банк не создает конкурентных преимуществ для платежных систем, управляемых Национальным банком, ввиду предъявления одинаковых требований ко всем платежным системам

и наделения различных подразделений Национального банка полномочиями по надзору (оверсайту) и управлению собственными платежными системами. Уполномоченное подразделение Национального банка при осуществлении надзора (оверсайта) за платежной системой Кыргызской Республики координирует деятельность других подразделений Национального банка, связанных с поддержкой функционирования платежных систем Национального банка. Деятельность Национального банка по осуществлению надзора (оверсайта) за платежной системой Кыргызской Республики направлена на обеспечение эффективности деятельности всех типов платежных систем, действующих на территории Кыргызской Республики.

5) Согласованность действий в области надзора (оверсайта) и сотрудничество с другими органами и центральными банками. Национальный банк организует исполнение своих обязанностей по надзору (оверсайту) за платежной системой Кыргызской Республики в порядке, совместимом с другими его задачами в отношении платежных систем. Национальный банк предпринимает меры по координации деятельности других подразделений Национального банка при осуществлении надзора (оверсайта) за платежной системой Кыргызской Республики для снижения нагрузки на поднадзорные системы и повышению эффективности надзора (оверсайта). Национальный банк при необходимости осуществляет взаимодействие с заинтересованными органами исполнительной власти в указанной области, органами пруденциального надзора Кыргызской Республики и других стран, а также международными финансовыми институтами в целях повышения действенности надзорной (оверсайт) деятельности в отношении международных платежных систем, участники которых находятся на территории Кыргызской Республики.

6) Независимость оценки надзорной (оверсайт) функции. Процедуры Национального банка по осуществлению надзора (оверсайта) за платежной системой Кыргызской Республики проверяются внешними аудиторами, международными финансовыми организациями в рамках программ оценки финансового сектора или органом, специально созданным с этой целью в соответствии с законодательством Кыргызской Республики.

Национальный банк придерживается также и принципов международного совместного надзора (оверсайта) за платежными системами:

7) Препятствование использованию платежных систем, управляемых ненадлежащим образом. Национальный банк предпринимает необходимые меры (как самостоятельно, так и совместно с центральными банками других стран), чтобы препятствовать использованию платежной системы или предоставлению услуг в этой системе, если результаты оценки ее деятельности (функционирования) определяются как ненадлежащие.

8) Принцип уведомления. Национальный банк в рамках сотрудничества с центральными банками других стран в области надзора (оверсайта) (при выявлении случаев деятельности или планировании деятельности платежной системы на территории нескольких государств) информирует

об этом центральные банки этих государств, поскольку они также могут быть заинтересованы в надлежащем построении этой системы. Данный принцип применяется вне зависимости от степени значимости системы.

4. Объекты и содержание надзора (оверсайта) за платежной системой Кыргызской Республики

9. Объектами надзора (оверсайта) за платежной системой Кыргызской Республики являются следующие категории платежных систем:

- системно-значимые платежные системы;
- значимые платежные системы;
- другие платежные системы.

10. Национальный банк определяет и публикует перечень системно-значимых и значимых платежных систем в Кыргызской Республике на основе проведения мониторинга за платежной системой Кыргызской Республики.

11. Национальный банк осуществляет контроль за:

- системой корреспондентских отношений участников по проведению платежей;
- использованием платежных инструментов;
- деятельностью провайдеров критических услуг;
- функционированием технической инфраструктуры платежной системы Кыргызской Республики (УКП SWIFT и МКС).

12. Национальный банк осуществляет надзор (оверсайт) за платежной системой Кыргызской Республики на непрерывной основе в форме циклически повторяющегося процесса по трем основным направлениям:

а) мониторинг функционирования платежной системы Кыргызской Республики на основе сбора и анализа качественной и количественной информации о работе платежных систем;

б) оценка функционирования системно-значимых и значимых платежных систем на соответствие установленным стандартам и принятие решения об эффективности работы отдельных платежных систем. При появлении на рынке новых платежных систем Национальный банк проводит оценку их функционирования на этапе создания в соответствии с требованиями, установленными нормативными правовыми актами;

в) принятие мер, направленных на совершенствование платежных систем.

5. Статус и критерии значимости платежных систем

13. Платежная система признается системно-значимой, если к ней применимы как минимум три из следующих критериев:

- система обрабатывает не менее 80 % количества и/или объема платежей/переводов (в зависимости от вида валют);
- система способна вызвать или передать системные нарушения из-

за возникновения финансовых рисков, операционных или технических сбоев на определенных участках прохождения платежей, ;

- система используется для расчетов по сделкам основных (больше-го числа) финансовых рынков;

- система осуществляет окончательный расчет для других платежных систем;

- отсутствие альтернативных систем для обработки аналогичных финансовых инструментов и видов платежей/переводов.

14. Платежная система признается значимой, если к ней применимы как минимум три из следующих критериев:

- система обрабатывает не менее 35 % количества и/или объема платежей/переводов в национальной валюте на протяжении последних шести месяцев календарного года;

- степень охвата периферийной сети системы составляет не менее 35 % всех периферийных устройств в Кыргызской Республике;

- участниками системы являются не менее 50 % коммерческих банков Кыргызской Республики;

- система занимает не менее 35 % объема эмитированных банковских платежных карт;

- система обрабатывает не менее 35 % объема и/или количества бюджетных платежей Кыргызской Республики;

- система обрабатывает не менее 35 % от общего количества переводов денежных средств без открытия банковского счета на протяжении последних шести месяцев календарного года;

- риски, возникающие в системе, могут повлиять на доверие населения к платежным системам и национальной валюте, как средству наличного и безналичного платежа и расчета.

15. По статусу платежная система признается национальной, если к ней применимы все следующие критерии:

- оператор системы – резидент Кыргызской Республики и его деятельность контролируется Национальным банком;

- правила системы разработаны и согласованы с участниками системы, Национальным банком;

- тарифная политика системы предусматривает тарифы для реализации социальных проектов в рамках государственных программ, в том числе в интересах государства (выплата пенсий, пособий, и т.п.)

- обработка платежей осуществляется на территории Кыргызской Республики;

- участниками системы являются более 75 % коммерческих банков Кыргызской Республики;

- риски, возникающие в системе, могут повлиять на степень доверия населения к платежным системам и национальной валюте, как средству наличного и безналичного платежа и расчета.

6. Мониторинг функционирования платежных систем

16. Мониторинг функционирования платежных систем предполагает проведение следующих мероприятий:

а) сбор и анализ регулярной статистической отчетности, формируемой операторами или участниками платежных систем (в случае если оператор не является резидентом Кыргызской Республики), а также иных организаций, оказывающих услуги по проведению платежей и расчетов, позволяющей получить данные по количественным характеристикам функционирования инфраструктуры платежной системы Кыргызской Республики, в том числе:

- объем и количество ежедневных платежей в месяц;
- процент количества и сумм платежей, приходящихся на пять наиболее крупных участников платежной системы (коэффициент концентрации);
- платежи в разрезе используемых платежных инструментов для физических и юридических лиц в отдельности;
- платежи в разрезе используемых счетов, открытых физическим и юридическим лицам для осуществления безналичных платежей;
- платежи, не принятые в обработку системой с указанием причин;
- другие данные;

б) периодический (не реже одного раза в 3 года) сбор сведений о качественных характеристиках платежных систем в зависимости от степени значимости посредством запроса у операторов системно-значимых, значимых и новых платежных систем результатов проведенной самооценки на соответствие установленным стандартам и требованиям Национального банка (Приложение 2), с указанием как минимум следующей информации:

- наименования системы;
- сведений о собственниках системы, операторе, клиринговом/процессинговом и расчетном центрах;
- структуры нормативной и договорной базы;
- критериев доступа для участия в системе, требованиях к участникам, порядка приостановления и прекращения участия в системе;
- актуального перечня участников;
- количества счетов, открытых участниками системы (в разрезе различных валют);
- организационной структуры управления платежной системой;
- принципов функционирования платежной системы, порядка проведения клиринга и расчетов, регламента взаимодействия в системе;
- информации о клиринговых и расчетных процедурах;
- положений по распределению ответственности между оператором и участниками;
- принципов установления тарифов;
- принципов обеспечения непрерывности бизнеса;

в) проведение встреч с руководящими сотрудниками оператора, участниками платежных систем, провайдерами критических услуг для обсуждения текущего состояния платежной системы;

г) многосторонние переговоры, включая переговоры в группах и участие в комитетах/советах;

д) обеспечение доступа к материалам самооценки оператора о соответствии функционирования платежной системы требованиям законодательства и установленным стандартам;

е) обеспечение доступа к официальной системной документации (правила системы, договора/соглашения и документация участников, касающаяся функционирования платежной системы, бизнес-план, план обеспечения непрерывности бизнеса);

ж) обеспечение доступа к результатам инспекционных проверок в части деятельности поднадзорных организаций как операторов и участников платежных систем, так и провайдеров критических услуг, банков, выпускающих электронные деньги;

з) обеспечение доступа к заключениям внешних и внутренних аудиторов, проверяющих деятельность оператора/участника платежной системы, провайдеров критических услуг, банков, выпускающих электронные деньги;

и) экспертные проверки соответствия функционирования платежной системы официальной документации на местах;

к) анализ источников СМИ о функционировании платежных систем;

л) информация от других регулирующих органов;

м) иная информация, необходимая Национальному банку для мониторинга функционирования системы.

7. Оценка и принятие решения в отношении платежных систем

17. Национальный банк проводит оценку соответствия функционирования системно-значимых и значимых платежных систем требованиям законодательства и нормативным документам Национального банка, рекомендациям Национального банка и международным стандартам:

– для системно-значимых платежных систем – соответствие Принципам для инфраструктуры финансовых рынков (1-5, 7-9, 11-14, 15-19, 21-23) и установленным требованиям Национального банка;

– для значимых платежных систем – соответствие Принципам для инфраструктуры финансовых рынков (1-4, 7-8, 13, 15-18, 21-23) и установленным требованиям Национального банка;

– для новых платежных систем – соответствие требованиям Национального банка и соблюдение применяемых стандартов в зависимости от вида и критериев значимости системы.

18. Оценка функционирования действующих и новых платежных систем проводится на основании количественных и качественных данных, полученных в результате проведения мониторинга, результатов самоо-

ценки оператора своей системы, с учетом общепринятой международной практики по методике оценки функционирования платежных систем на соответствие вышеуказанным стандартам.

19. В целях надзора (оверсайта) за платежной системой Кыргызской Республики Национальный банк также будет оценивать эффективность функционирования систем, адекватность системы управления рисками масштабам проводимых операций, прозрачность процедур управления рисками в системе, уровень информационной безопасности, качество менеджмента и предоставляемых услуг, надежность и эффективность используемых в системе платежных инструментов.

20. В зависимости от результатов проведенной оценки функционирования отдельно действующей и новой платежной системы, ее управления и соответствия установленным требованиям и стандартам политики, Национальный банк принимает решение:

1) о соответствии функционирования системы принятым стандартам и требованиям Национального банка и сохранении действующего уровня функционирования системы;

2) о необходимости внесения изменений в оцениваемую систему с целью повышения эффективности работы данной системы;

3) о необходимости и/или применения мер воздействия по отношению к оцениваемой системе.

21. Результаты оценки являются основой для проведения Национальным банком анализа состояния и перспектив развития платежной системы Кыргызской Республики.

8. Меры по совершенствованию платежных систем

22. По результатам оценки действующих и новых платежных систем Национальный банк инициирует внесение изменений в платежную систему с использованием следующих методов и средств по достижению цели надзора (оверсайта):

– Воздействие убеждением. Национальный банк проводит переговоры с оператором и участниками системы с использованием аргументов, полученных в результате проведения качественного анализа, и обоснованности результатов мониторинга и оценки.

– Открытые заявления. Национальный банк использует открытые заявления с целью оказания положительного влияния на систему, укрепления самодисциплины рынка, побуждения системы, их участников и других заинтересованных лиц делать свои собственные выводы о структуре системы и управлении ею, мотивируя, таким образом, внесение изменений в случае выявления возможных недостатков, соблюдая при этом необходимый уровень конфиденциальности.

– Соглашения и договоры. С целью внесения изменений в систему Национальный банк может инициировать использование соглашений или договоров между Национальным банком и системой, включая так-

же соглашения и договоры с участниками системы. Такие соглашения и договоры могут принимать разную форму, включая специальные меморандумы о договоренности, соглашения об открытии расчетного счета и договоры на обслуживание в отношении расчетных услуг Национального банка. Они могут использоваться для того, чтобы фиксировать требования и стандарты, которым должна отвечать система, а также роль национального (центрального) банка в обеспечении их соблюдения.

– Участие в системах. В случае признания платежных систем системно-значимыми или значимыми, Национальный банк может принять решение об участии в управлении системой через владение акциями оператора системы на тех же условиях, что и другие собственники, праве «вето» в отношении важнейших решений или просто «месте в совете директоров» с доступом к составляющей собственности информации и возможностью высказать точку зрения.

– Сотрудничество с другими официальными органами. Национальный банк может сотрудничать с органами пруденциального надзора, государственными регулирующими органами, другими финансовыми организациями, также как и с международными организациями и центральными банками других стран, являющимися собственниками, участниками, пользователями системы или регулирующими органами, чтобы осуществить изменения в системе.

– Публикация результатов оценки отдельной платежной системы. В случае неэффективности вышеперечисленных мер воздействия Национальный банк может опубликовать результаты проведенной оценки функционирования отдельной платежной системы, которые позволят сделать выводы о соответствии деятельности требованиям, рекомендациям и стандартам, а также перспективам развития системы.

– Принудительное исполнение в судебном порядке и санкции. Национальный банк в случае необходимости может использовать другие меры воздействия или санкции по отношению к оцениваемой системе или к операторам и участникам платежной системы, установленные законодательством Кыргызской Республики.

23. В зависимости от выявленных нарушений требований нормативных правовых актов Национальный банк вправе применить следующие меры:

- а) предупреждение;
- б) письменное соглашение;
- в) письменное предписание;
- г) расторжение договора корреспондентского счета;
- д) наложение или взыскание штрафов по основаниям, установленным законодательством Кыргызской Республики;
- е) исключение из реестра по регистрации операторов платежных систем и платежных организаций по согласованию с органами пруденциального надзора;
- ж) приостановление или отзыв лицензии/свидетельства на проведе-

ние всех или отдельных видов лицензируемых операций или осуществление функций оператора платежной системы/платежной организации по согласованию с органами пруденциального надзора;

з) обратиться в суд с заявлением о принудительной ликвидации.

24. Национальный банк предоставляет оператору платежной системы результаты оценки функционирования платежной системы и рекомендации по ее совершенствованию для исполнения.

25. Национальный банк публикует информацию о результатах осуществления надзора (оверсайта) и оценки эффективности платежных систем в регулярных аналитических отчетах по работе платежной системы Кыргызской Республики, соблюдая при этом необходимый уровень конфиденциальности.

9. Заключительные положения

26. Операторы и участники платежных систем, действующие на территории Кыргызской Республики, должны разработать внутренние процедуры по выполнению требований настоящей Политики.

27. Операторы платежных систем должны в периодических отчетах раскрывать общественности процедуры внутреннего контроля, применяемые для обеспечения стабильной и надежной работы системы, включая механизмы внутреннего аудита.

28. Национальный банк организует исполнение своих обязанностей по надзору (оверсайту) в порядке, совместимом с другими его задачами в отношении платежных систем. Национальный банк содействует своевременному раскрытию общественности общих принципов политики, включая политику по управлению рисками в платежной системе Кыргызской Республики, которые влияют на надежность системно-значимых, значимых и национальных платежных систем.

Международные стандарты в области платежных систем, используемые Национальным банком при осуществлении надзора (оверсайта) за платежной системой Кыргызской Республики

ПРИНЦИПЫ для инфраструктуры финансовых рынков

Общая организация

Принцип 1: Правовая основа

Инфраструктура финансовых рынков (далее – ИФР) должна иметь убедительную, четко сформулированную, прозрачную и обеспеченную правовой санкцией юридическую базу для каждого существенного аспекта ее деятельности во всех соответствующих юрисдикциях.

Принцип 2: Управление

ИФР должна иметь четкую и прозрачную систему управления, обеспечивающую безопасность и эффективность ИФР, а также стабильность общей финансовой системы; другие аспекты, представляющие общественный интерес и достижение целей заинтересованных сторон.

Принцип 3: Система комплексного управления рисками

ИФР должна иметь устойчивую систему риск-менеджмента для комплексного управления риском ликвидности, правовым, кредитным, операционным и другими рисками.

Управление кредитным риском и риском ликвидности

Принцип 4: Кредитный риск

ИФР должна эффективно оценивать, контролировать и управлять своими кредитными рисками по отношению к участникам, а также рисками, возникающими в процессе платежей, клиринга и расчетов.

ИФР должна иметь достаточные финансовые ресурсы для надежного и полного покрытия своих кредитных рисков в отношении каждого участника. Кроме того, центральные контрагенты, занимающиеся деятельностью, которая обуславливает более сложный уровень и виды рисков и/или является системообразующей в нескольких юрисдикциях, должны иметь дополнительные финансовые ресурсы, достаточные для покрытия широкого спектра возможных стрессовых сценариев, которые должны включать, но не ограничиваться невыполнением обязательств двумя участниками и их аффилированными компаниями, которое могло бы вызвать возникновение наибольшего совокупного кредитного риска в отношении центральных контрагентов в экстремальной, но вероятной рыночной ситуации. Все прочие центральные контрагенты должны иметь дополнительные финансовые ресурсы, достаточные для покрытия широкого спектра возможных стрессовых сценариев, которые должны включать, но не ограничиваться невыполнением обязательств одним участ-

ником и его аффилированными компаниями, которое могло бы вызвать возникновение наибольшего совокупного кредитного риска в отношении центральных контрагентов в экстремальной, но вероятной рыночной ситуации.

Принцип 5: Залоговое обеспечение

ИФР, нуждающаяся в залоговом обеспечении для управления своим кредитным риском и кредитными рисками своих участников, должна принимать залоговое обеспечение, имеющее низкие риск ликвидности, кредитный и рыночный риски. Кроме того, ИФР должна устанавливать и применять достаточно консервативные ограничения, которые регулярно подвергаются проверке и учитывают стрессовые рыночные ситуации, и избегать концентрации определенных активов. ИФР должна использовать хорошо продуманную и обладающую операционной гибкостью систему управления залоговым обеспечением.

Принцип 6: Гарантийный депозит

Центральные контрагенты должны покрывать кредитные риски в отношении своих участников по всем продуктам с помощью эффективной системы гарантийных депозитов, которая учитывает риски и регулярно подвергается корректировке.

Принцип 7: Риск ликвидности

ИФР должна эффективно оценивать, контролировать и управлять своим риском ликвидности. ИФР должна иметь достаточные ликвидные ресурсы (во всех необходимых валютах) для осуществления: однодневных расчетов, расчетов в течение операционного дня и многодневных расчетов по платежным обязательствам с высокой степенью надежности в рамках широкого спектра возможных стрессовых сценариев, включая, но не ограничиваясь невыполнением обязательств одним участником и его аффилированными компаниями, которое могло бы вызвать возникновение наибольшего совокупного кредитного риска для ИФР в экстремальной, но возможной рыночной ситуации.

Расчеты

Принцип 8: Завершенность расчетов

ИФР должна обеспечивать полную и достоверную завершенность расчетов как минимум к концу дня валютирования. В тех случаях, когда это необходимо или предпочтительно, ИФР должна обеспечивать завершенность расчетов в течение операционного дня или в режиме реального времени.

Принцип 9: Денежные расчеты

ИФР должна осуществлять денежные расчеты в средствах центрального (национального) банка, если это практически возможно и такие средства имеются. Если средства центрального (национального) банка не используются, ИФР должна минимизировать и строго контролировать кредитный риск и риск ликвидности, вызванные использованием средств коммерческих банков.

Принцип 10: Фактическая поставка

ИФР должна четко определять свои обязательства по поставке реальных инструментов или товаров, а также выявлять, контролировать и управлять рисками, связанными с фактической поставкой.

Центральные депозитарии ценных бумаг и расчетные системы обмена на стоимость

Принцип 11: Центральные депозитарии ценных бумаг

Центральные депозитарии ценных бумаг (далее – ЦДЦБ) должны определять правила и процедуры, позволяющие обеспечивать безопасность, минимизировать и осуществлять управление рисками, связанными с хранением и передачей ценных бумаг. ЦДЦБ должны хранить ценные бумаги в имобилизованной или дематериализованной форме для их бездокументарной передачи.

Принцип 12: Расчетные системы обмена на стоимость

Если ИФР осуществляет расчеты по сделкам, включающие расчеты по двум взаимосвязанным обязательствам (например, сделкам с ценными бумагами или валютным сделкам), то она должна исключать риск участника сделки (принципала), производя окончательные расчеты по одному обязательству после окончательных расчетов по другому обязательству.

Управление в случае невыполнения обязательств

Принцип 13: Правила и процедуры, относящиеся к невыполнению обязательств участником

ИФР должна иметь эффективные и четко определенные правила и процедуры управления в случае невыполнения обязательств участником. Эти правила и процедуры должны быть разработаны, чтобы обеспечить возможность принятия ИФР своевременных мер для уменьшения потерь и давления на ликвидность и продолжение выполнения им своих обязательств.

Принцип 14: Сегрегация и перемещаемость

Центральный (национальный) банк должен устанавливать правила и процедуры, обеспечивающие сегрегацию и перемещаемость позиций клиентов участника и залогового обеспечения, предоставленного центральным контрагентом¹ в отношении этих позиций.

¹ В «Глоссарии терминов, используемых в платежных и расчетных системах» Комитета по платежным и расчетным системам Банка международных расчетов, Базель, Швейцария, март 2003 года дано следующее определение понятия «Центральный контрагент» - это организация, которая является посредником между участниками сделки по контрактам, торгующим на одном или нескольких финансовых рынках, становясь покупателем для каждого продавца и продавцом для каждого покупателя и обеспечивая тем самым выполнение открытых контрактов.

Управление общим коммерческим и операционным рисками

Принцип 15: Общий коммерческий риск

ИФР должна выявлять, контролировать и управлять общим коммерческим риском и иметь ликвидные чистые активы, финансируемые за счет собственных средств и достаточные для покрытия потенциальных общих коммерческих убытков, чтобы она могла продолжать осуществление операций и услуг как действующее предприятие в том случае, если эти убытки реализуются. Более того, величина ликвидных чистых активов всегда должна быть достаточной для обеспечения восстановления или упорядоченного свертывания критических операций и услуг.

Принцип 16: Депозитарный и инвестиционный риски

ИФР должна защищать свои собственные активы и активы своих участников, минимизировать риск потерь и задержки в доступе к этим активам. ИФР должна инвестировать в инструменты с минимальными кредитным и рыночным рисками и риском ликвидности.

Принцип 17: Операционный риск

ИФР должна выявлять возможные источники операционного риска как внутренние, так и внешние, и ослаблять их влияние за счет использования надлежащих систем, политики, процедур и средств контроля. Системы должны разрабатываться для обеспечения высокого уровня безопасности и операционной надежности и иметь адекватную пропускную способность, которую можно наращивать. Управление за непрерывностью деятельности должно быть направлено на своевременное восстановление операций и выполнение обязанностей ИФР, в том числе и в случае широкомасштабного или значительного нарушения в работе.

Доступ

Принцип 18: Требования к доступу и участию

ИФР должна применять объективные, учитывающие риск и общеизвестные критерии участия, обеспечивающие справедливый и открытый доступ.

Принцип 19: Многоуровневая структура участия

ИФР должна выявлять, контролировать и управлять существенными рисками, которым она подвергается вследствие многоуровневой структуры участия.

ИФР, устанавливающая связь с одной или несколькими ИФР, должна выявлять и контролировать риски, обусловленные этой связью, и управлять такими рисками.

Эффективность

Принцип 21: Эффективность и результативность

ИФР должна эффективно и результативно удовлетворять потребности своих участников и рынков, которые она обслуживает.

Принцип 22: Процедуры и стандарты передачи сообщений

ИФР должна использовать или по меньшей мере обслуживать соот-

ветствующие процедуры и стандарты передачи сообщений, принятые на международном уровне, чтобы обеспечивать эффективные платежи, клиринг, расчеты и ведение документации.

Прозрачность

Принцип 23: Раскрытие правил, основных процедур и рыночных данных

ИФР должна устанавливать четкие и всеобъемлющие правила и процедуры и предоставлять достаточную информацию, позволяющую ее участникам получить ясное представление о рисках, комиссионных и других существенных расходах, с которыми связано их участие в ИФР. Все соответствующие правила и основные процедуры должны быть обнародованы.

Принцип 24: Раскрытие рыночных данных торговыми репозиториями

Торговый репозиторий должен своевременно предоставлять точные данные компетентным органам и общественности в соответствии с их потребностями.

ЗАДАЧИ

Центральных (национальных) банков по применению ключевых принципов

А. Центральный (национальный) банк должен четко определить свои цели в отношении платежных систем и должен обнародовать свою роль и основные виды политики применительно к системно-значимым платежным системам.

В. Центральный (национальный) банк должен обеспечить соблюдение ключевых принципов системами, которыми он управляет.

С. Центральный (национальный) банк должен осуществлять надзор за соблюдением ключевых принципов системами, которыми он не управляет, и должен иметь возможности для осуществления такого надзора.

Д. При обеспечении безопасности и эффективности платежных систем посредством ключевых принципов центральный (национальный) банк должен сотрудничать с другими центральными банками и любыми другими соответствующими национальными или иностранными учреждениями.

ОБЯЗАННОСТИ

центральных (национальных) банков, регуляторов
и компетентных органов в области ИФР

Обязанность А: Регулирование, надзор и наблюдение за ИФР

ИФР должны являться объектами надлежащего и эффективного регулирования, надзора и наблюдения со стороны центрального (национального) банка, регулятора рынка или другого компетентного органа.

Обязанность В: Полномочия и ресурсы в области регулирования, надзора и наблюдения

Центральные (национальные) банки, регуляторы рынка и другие компетентные органы должны иметь полномочия и ресурсы, необходимые для эффективного выполнения своих обязанностей в области регулирования, надзора и наблюдения за ИФР.

Обязанность С: Раскрытие целей и политики в отношении ИФР.

Центральные (национальные) банки, регуляторы рынка и другие компетентные органы должны четко определять и публично раскрывать принципы своей политики в отношении регулирования ИФР, надзора и наблюдения за их деятельностью.

Обязанность D: Применение принципов в отношении ИФР.

Центральные (национальные) банки, регуляторы рынка и другие компетентные органы должны утвердить принципы в отношении ИФР и последовательно их применять.

Обязанность E: Сотрудничество с другими органами.

Центральные (национальные) банки, регуляторы рынка и другие компетентные органы должны сотрудничать друг с другом как на национальном, так и на международном уровне для повышения безопасности и эффективности ИФР.

ПЕРЕЧЕНЬ ИНФОРМАЦИИ,
предоставляемой операторами и участниками платежных систем
в Национальный банк Кыргызской Республики

I. Регулярная статистическая информация

1. Статистические отчеты предоставляются оператором платежной системы, платежной организацией, банками, выпускающими электронные деньги, а также участниками, если оператор не является резидентом Кыргызской Республики, на ежемесячной основе не позднее 15-го числа месяца, следующего за отчетным.

2. Отчеты должны содержать следующую информацию:

- количество пользователей/участников системы;
- объем и количество ежедневных платежей в день/месяц;
- доля объема и количества платежей, приходящихся на 5 наиболее крупных участников платежной системы (коэффициент концентрации);
- платежи в разрезе используемых платежных инструментов для физических и юридических лиц в отдельности;
- платежи в разрезе используемых счетов, открытых физическим и юридическим лицам для осуществления безналичных платежей;
- платежи, не принятые в обработку системой с указанием причин;
- зафиксированные риски в платежных системах (операционные, финансовые и др. риски);
- уровень доступности систем;
- и другие.

II. Оценка оператором (участниками) платежной системы

1. Операторы системно-значимых, значимых и национальных платежных систем не реже одного раза в три года проводят самооценку функционирования своих систем и предоставляют результаты самооценки с приложением документов (договора, операционные правила, внутренние нормативные документы, приказы и т.д.) по запросу в Национальный банк.

2. Операторы новых платежных систем на этапе регистрации/лицензирования системы должны предоставить в Национальный банк детальную информацию о системе и ее владельце.

3. Самооценка должна проводиться в соответствии с категориями систем (системно-значимая, значимая, новая) и предоставляться детальная информация по каждому направлению.

4. Оценка выполнения требований Национального банка является неотъемлемой частью самооценки системы, проводимой оператором системы.

5. Операторы/участники платежных систем должны на этапе внедрения новых сервисов/продуктов (совершенствования) системы заранее информировать Национальный банк о своем намерении и направить в Национальный банк уведомление с приложением детальной информации, описывающей разрабатываемый сервис/продукт, предполагаемые изменения/дополнения в системе.

1. Прилагаемые к самооценке материалы/документы должны содержать развернутую информацию по следующим направлениям:

1. Общая информация

- Оператор системы и владелец системы.
- Назначение системы.
- Нормативная правовая база, регулирующая работу системы.
- Регламент работы, принципы функционирования.
- Программное обеспечение.
- Персонал платежной системы.

1.1. Структура системы и расчет.

1.2. Статистика:

- Количество участников (прямых, непрямых, специализированных).
- Среднее количество и объем платежей/переводов в день.
- Из них платежи/переводы на крупные суммы.
- Средняя стоимость платежа/перевода в системе.
- Зависимость размера стоимости платежа/перевода от времени передачи и от размера платежа/перевода.

– и др.

1.3. Дополнительная информация:

1.3.1. Причины отказа в приеме платежей/переводов.

- ошибочные документы или неполные реквизиты;
- превышение лимита;
- и др.

1.3.2. Порядок проведения претензионной работы.

1.3.3. Планы по внесению изменений или совершенствованию платежной системы.

2. Прозрачность и понимание финансовых рисков.

2.1. Принципы, правила и процедуры в отношении финансовых рисков.

2.2. Описание вопросов:

- Четкость и полнота работы системы.
- Управление рисками.
- Свободен ли доступ участников к системе.
- Свобода действий, права и обязанности оператора и участников.
- Принятие решений в нестандартных ситуациях.
- Организационная подготовка участников по мониторингу их деятельности.

2.3. Своевременность и достаточность предоставления информации для управления риском.

2.4. Меры, обеспечивающие участникам полное понимание своей подверженности рискам.

3. Управление кредитным риском и риском ликвидности:

3.1. Финансовые риски участников.

3.2. Инструменты управления кредитным риском:

– Правила членства (требования к капиталу, предварительное финансирование залога и т.п.).

– Минимальные и максимальные сроки между принятием платежа и окончательным расчетом по нему.

– Распределение ответственности среди участников в случае банкротства одного из участников.

3.3. Инструменты по управлению риском ликвидности:

– Механизмы очередности.

– Источники ликвидности.

– Внутридневной кредит.

– Разделение потоков платежей по времени, стоимости.

– Явные или неявные обязательства оператора по обеспечению ликвидности системы.

3.4. Инструменты общего характера:

– Доступ участников к информации об остатках на счетах и своих позициях.

– Мониторинг со стороны оператора системы.

3.6. Стимулы к управлению риском ликвидности и кредитным риском.

– Механизм распределения убытков среди участников.

– Формирование цен в зависимости от контроля за риском ликвидности.

4. Окончательный и безотзывный характер операций.

4.1. Уровень безотзывности на каждом этапе платежа/перевода.

4.2. Условия непринятия платежа/перевода системой или участником-получателем.

4.3. Информированность участника в отказе от принятия платежа/перевода.

4.4. Закрытие позиции в конце дня при отсутствии ликвидности.

4.5. Официальные механизмы по обеспечению строгого соответствия регламенту работы в виде штрафов или других санкций.

4.6. Официальное подтверждение окончательного расчета.

4.7. Ликвидация последствий ошибок.

5. Клиринговые системы.

5.1. Расчет чистого сальдо на основе многостороннего взаимозачета.

5.2. Обработка расчетов по чистым позициям.

- 5.3. Информация о чистых позициях участников клиринга.
 - 5.4. Защита от избыточного риска со стороны участника.
 - 5.5. Покрытие дебетовой позиции обанкротившегося участника.
 - 5.6. Залог или резервный фонд для покрытия дебетовой позиции участника.
 - 5.7. Последняя инстанция по обеспечению ликвидности в системе.
 - 5.8. Оператор клиринговой системы.
 - 5.9. Процедуры по обеспечению окончательного расчета и механизмы управления ликвидностью.
 - 5.10. Обеспечение окончательного расчета в случае несостоятельности одного участника, двух участников.
-
6. Расчетные активы
 - 6.1. Активы для расчетов.
 - 6.2. Средства, находящиеся на корреспондентском счете коммерческого банка в Национальном банке.
 - 6.3. Критерии для оценки ликвидности, кредитоспособности расчетного банка.
 - 6.4. Меры по защите участников платежной системы от банкротства системы.
 - 6.5. Изменение активов в другие виды активов.
 - 6.6. Активы в иностранной валюте.
-
7. Безопасность и операционная надежность
 - 7.1. Структура безопасности платежной системы.
 - 7.2. Периодический аудит работы системы.
 - 7.3. Документация по фактическому состоянию системы.
 - 7.4. Проведение независимой проверки степени безопасности и надежности компьютерных систем и связанных с ними сетей по передаче данных.
 - 7.5. Наличие строго определенной последовательности выполнения операций в программном модуле.
 - 7.6. Средства резервирования текущей информации.
 - 7.7. Целевой уровень по полному восстановлению системы.
 - 7.8. Непрерывность деятельности:
 - Простота и практичность.
 - Отражение механизмов непрерывности в документации по системе.
 - Отражение процедуры по кризисному управлению и распространению информации в документации по системе.
 - 7.9. Планы на случай катастроф по восстановлению деловой активности.
 - 7.10. Периодичность проверок по восстановлению системы.
 - 7.11. Статистика за последние 3 года.
 - 7.12. Степень безопасности и операционной надежности системы.
 - 7.13. Наличие результатов анализа операций клиентов на предмет

ПФТ/ОД у оператора и/или участника системы.

7.14. Установленные лимиты или ограничения на прохождение платежей.

8. Практичность и эффективность

8.1. Официальная политика ценообразования.

8.2. Сроки прохождения платежей/переводов.

8.3. Взаимодействие с ассоциацией банков и участниками.

8.4. Механизмы, процедуры и меры политики по тарифам.

8.5. Сроки полной обработки платежей/переводов.

8.6. Анализ затрат и прибыли.

8.7. Меры по совершенствованию эффективности платежной системы.

8.8. Эффективность и практичность проведения платежей/переводов для пользователей системы.

9. Доступ к системе

9.1. Условия, правила и требования для доступа к системе.

9.2. Прямые участники платежной системы.

9.3. Непрямой доступ к клиринговой системе.

9.4. Порядок и правила осуществления платежей/переводов участников.

9.5. Тарифы.

9.6. Выход участника из системы.

9.10. Объективные и публично раскрытые критерии по участию.

10. Руководство системой

10.1. Общее описание.

10.2. Механизмы для достижения консенсуса.

10.3. Кратко- и среднесрочные бизнес-планы оператора платежной системы.

10.4. Отчетность по результатам деятельности.

10.5. Информация о собственниках системы и ее руководстве.

10.6. Процедура принятия крупных решений об изменениях в системе.

10.7. Планы по обеспечению полного соответствия всем ключевым принципам.

10.8. Проблемы и вопросы за последние три года.

10.9. Изменения и реформы, находящиеся в процессе реализации.

10.10. Эффективность, подотчетность и прозрачность механизмов руководства.

2. Соответствие операторов и участников платежных систем, банков, выпускающих электронные деньги, требованиям Национального банка

1. Соблюдение требований по доступу к платежной системе.

2. Соблюдение требований нормативных документов Национального банка.

3. Соблюдение требований безопасности Национального банка:

1) конфиденциальность, целостность, аутентификация при приеме и обработке платежей. Наличие и описание плана регулярного тестирования системы;

2) надежность степени безопасности и бесперебойность работы системы осуществления платежей:

– снижение рисков, связанных с физическим повреждением аппаратных средств и линий связи (ограничение доступа посторонних лиц в помещение, где установлено оборудование, связанное с системой проведения платежей);

– снижение рисков, связанных с ошибками в программном обеспечении или его модификацией;

– снижение рисков отказа от авторства или факта получения электронного платежного документа, а также с разглашением и искажением данных при передаче по каналу связи;

3) соблюдение условий конфиденциальности, надежности и безопасности при проведении электронных платежей и работе с личными ключами уполномоченных лиц банка и соблюдение правил их хранения и использования.

4. Выполнение требований к заполнению платежных документов:

1) соблюдение требований к форматам платежных документов, установленных Национальным банком;

2) наличие подписей ответственных лиц за прием и обработку платежей;

3) наличие четких оттисков печатей и штампов;

4) заполнение реквизитов платежных документов и проставление печатей, штампов и подписей в предназначенных для них полях и только в пределах этих полей;

5) наличие всех необходимых для осуществления платежа реквизитов и правильное их заполнение;

6) соответствие назначения платежа его коду;

7) наличие/отсутствие исправлений, помарок, подчисток и использование корректирующей жидкости на платежных документах.

5. Выполнение требований при проведении электронных платежных документов:

1) наличие всех реквизитов, необходимых для проведения платежа;

2) соответствие всех реквизитов электронного платежного документа его бумажному аналогу;

3) наличие соответствующих цифровых подписей в каждом платежном документе и их достоверность;

4) использование электронной цифровой подписи на платежных документах только назначенными ответственными лицами и их дублерами;

5) соблюдение требуемого уровня безопасности при передаче элек-

тронных платежных документов, хранении паролей и секретных ключей;

6) осуществление хранения и резервного копирования электронных платежных документов в соответствии с законодательством Кыргызской Республики и нормативными актами Национального банка;

7) выполнение установленной процедуры проведения электронных платежей;

8) соблюдение процедуры удостоверения подлинности электронных платежных документов.

6. Соблюдение внутренних нормативных документов:

1) наличие четких, полностью документированных внутренних процедур по деятельности оператора, связанной с осуществлением платежных операций.

2) последовательность осуществления платежа, начиная с приема документов от клиента, инициирующего платеж, и заканчивая подтверждением осуществления платежа и уведомлением об этом клиента;

3) уровень ответственности каждого сотрудника при осуществлении операции приема, обработки и отправки платежей;

4) ответственность банка перед клиентом при несвоевременном проведении платежа или нарушении платежной инструкции клиента (зачисление на другой счет, непроведение платежа, неверное указание суммы и т.д.);

5) процедура внутреннего контроля операций приема, обработки и отправки платежей.

6) методика анализа операций клиентов на предмет ПФТ/ОД.

7. Соблюдение внутренних требований безопасности при проведении платежей:

1) политика безопасности должна соответствовать характеристикам системы приема и обработки платежей и быть достаточной для обеспечения необходимого уровня безопасности, удовлетворяющего требованиям как самого банка, Национального банка, так и клиентов;

2) политика безопасности должна определять контроль за физическим и логическим доступом в систему, ее аппаратным, программным обеспечением и сетью для защиты системы и ее данных от несанкционированных действий как извне, так и внутри;

3) в процедурах должен быть изложен перечень лимитов или ограничений на прохождение платежей.

КЫРГЫЗ
РЕСПУБЛИКАСЫНЫН
УЛУТТУК БАНК БАШКАРМАСЫ

ПРАВЛЕНИЕ
НАЦИОНАЛЬНОГО БАНКА
КЫРГЫЗСКОЙ РЕСПУБЛИКИ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

г.Бишкек, ул. Уметалиева, 101
от 27 июля 2015 года № 40/1

О размере учетной ставки Национального банка Кыргызской Республики

В соответствии со статьями 19 и 43 Закона «О Национальном банке Кыргызской Республики», Правление Национального банка Кыргызской Республики постановляет:

1. Установить учетную ставку Национального банка Кыргызской Республики в размере 8,00 процента годовых.
2. Настоящее постановление вступает в действие с 28 июля 2015 года.
3. Экономическому управлению разместить информацию о размере учетной ставки на официальном веб-сайте Национального банка Кыргызской Республики в течение одного рабочего дня после принятия настоящего постановления..
4. Контроль за исполнением настоящего постановления возложить на заместителя Председателя Национального банка Н. Жениша.

И.о. Председателя

Н. Жениш